

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

สารนิพนธ์
ของ
นางอัมพร ทองจรรยา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158.1
055889
ด.3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

บทคัดย่อ

ของ

นางอัมพร ทองจรรยา

18 ม.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2547

h 254304

อัมพร ทองจรรยา.(2547) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครู
ศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 โดยจำแนกปัจจัย
เป็น 3 ด้าน คือด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับที่
การเกิด ภูมิสำเนา ประสบการณ์การทำงาน ระดับชั้นที่สอน ด้านครอบครัว ได้แก่
สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนชุมชน
ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา สัมพันธ
ภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็น
ครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ปีการศึกษา 2547
จำนวน 145 คน เป็นครูชาย 59 คน ครู หญิง 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์
การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียน
ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่าง
ครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10})

2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนชุมชน
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีทั้งหมด 12 ปัจจัย ได้แก่ เพศ (X_1)
อายุ (X_2) วุฒิการศึกษา (X_3) สถานภาพสมรส (X_4) ลำดับที่เกิด (X_5) ภูมิสำเนา (X_6)
ประสบการณ์การทำงาน (X_7) ระดับชั้นการสอน (X_8) บุคลิกภาพ (X_9) ลักษณะทางกายภาพใน
ที่ทำงาน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน(X_{13}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนัก
ศึกษา(X_{14})

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การ
ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย
โดยเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้
บังคับบัญชา (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10}) ซึ่งปัจจัยทั้ง 2
ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชนได้ร้อยละ
13.6

4. สมการที่สามารถพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และนำ
ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

4.1 สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูโดยใช้รูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .860 + .370 X_{12} + .428 X_{10}$$

4.2 สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูโดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .265 X_{12} + .369 X_{10}$$

FACTORS AFFECTING ON SELF ESTEEM OF FACILITATORS AT COMMUNITY
LEARNING CENTER OF NON – FORMAL EDUCATION SCHOOLS
IN BANGKOK AREA 1

AN ABSTRACT
BY
Mrs. AMPORN TONGJANYA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
At Srinakhainwirot University
October 2004

Amporn tongjanya.(2004).*Factors Affecting on self esteem of Facilitators at Community Learning Center of Non – formal Education Schools in Bangkok area 1.*

Master Project. M.Ed.(Educational Psychology). Bangkok : Graduate School.

Srinakharinwirot University.Project Advisor : Assoc. Prof. Weliluck pongsoapar.

The Purposes of this research were to study factors affecting on self esteem of facilitators at community learning center of Non – formal Education Schools in Bangkok area 1 in academic year 2004. The variables were 3 dimensions. First of them were personal variables ; sex , age , level of educational , marital status , rank of birth task experience and level of teaching class ,Second of them was interpersonal relationship between teachers and their family membership, Third of them were school environment ; interpersonal relationship between teachers and their boss, interpersonal relationship between teachers and their peer group and interpersonal relationship between teachers and students. The 145 samples were teachers : 59 males and 86 females.The instrument was factors affecting on self esteem of facilitators at community learning center of Non – formal Education Schools questionnaires. The data was analysed by The Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were Follows:

1. There were significantly positive correlation among 2 variables ; interpersonal relationship between teachers and their boss (x_{12}) interpersonal relationship between teachers and their family membership (x_{10}) and teachers self confidence at .01 level

2. There were no significantly correlation among 12 variables ; sex (x_1) , age (x_2) , level of educational (x_3) , marital status (x_4) , rank of birth (x_5) , task experience and level of teaching class (x_6) , interpersonal relationship between teachers (x_{13}) and their peer group and interpersonal relationship between teachers and student (x_{14})

3. There were 2 variables effected significantly on teachers self esteem ranking from the most to the least effecters were interpersonal relationship between teachers and their boss and interpersonal relationship between teachers and their family membership at .01 level. These 2 variables could predicted teachers self esteem about percentage of 13.60.

4. The predicted equation of teachers self esteem were as Follows:

4.1 In tem of raw scores were :

$$\hat{Y} = .860 + .370 (x_4) + .428 (x_4)$$

4.2 In tem of standard scores were :

$$Z = .265 (x_4) + .369 (x_4)$$

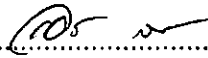
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ วิลัยลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

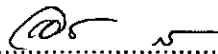
(รองศาสตราจารย์ เวหนี่ กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

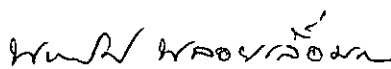
ประธาน

(อาจารย์ วิลัยลักษณ์ พงษ์โสภา)

กรรมการ

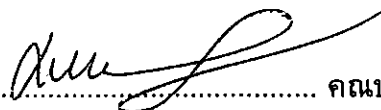
(รองศาสตราจารย์ เวหนี่ กรีทอง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. कमเพชร จิตรสุกุล)

วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวชนี กริทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา แนวคิดและข้อเสนอแนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตาอย่างสูง ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาและความเสียสละของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็น ผู้ทรงวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณนายวิมล จ้านงบุตร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร นางสุรางค์ บุญยายน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต ภาษีเจริญ พ.จ.ต. ปกาสิต ตราชั้นต้อง ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต หนองแขม ที่ส่งเสริมสนับสนุนทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จ และ เจริญรุ่งเรืองตลอดมา อีกทั้งให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการเก็บเครื่องมือทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต ทั้ง 10 เขต ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางแค เขตตลิ่งชัน เขตบางพลัด เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตราชบุรีบูรณะ เขตบางขุนเทียน และเขตธนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยเก็บเครื่องมือ

ขอกราบขอบพระคุณครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูศูนย์การเรียนชุมชน ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณบิดา นายเอื้อน ลาวัน และมารดา นางไสว ลาวัน ผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างกับลูก ทั้งชีวิต สติปัญญา ความรัก กำลังใจ ตลอดมา ประโยชน์อันใดที่ได้รับจากการ ทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดา มารดา บุรพจารย์และผู้ที่มีพระคุณ ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยจนกระทั่งประสบความสำเร็จ ในการศึกษาจนบัดนี้

อัมพร ทองจรรยา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	5
ปัจจัยที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	10
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	11
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1	40
3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	48
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	48
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4. ผลการดำเนินงาน.....	63
สัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	64
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	71
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	71
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	71
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	75
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	80
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถาม.....	87
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือ.....	102
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นที่สอน.....	48
2 แสดงจำนวนและร้อยละของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับที่ของการเกิด ภูมิลำเนาและระดับชั้นที่สอน.....	65
3 แสดงเจตคติและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกภายในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างครู กับผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพ ระหว่างครูกับนักศึกษา และประสบการณ์ทำงาน.....	66
4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อม ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับความภาคภูมิใจในตนเอง.....	68
5 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้ความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูเป็นเกณฑ์.....	69
6 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครู โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ.....	70
7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครู กับสมาชิกในครอบครัว.....	104
8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง ครูกับผู้บังคับบัญชา.....	105
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง ครูกับเพื่อนร่วมงาน.....	106
10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง ครูกับนักศึกษา.....	107
11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความภาคภูมิใจ ในตนเอง.....	108

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวความคิดการศึกษาขั้นคว่ำ.....	10
2	กระบวนการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง.....	23
3	การศึกษาดลอดชีวิต.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันนี้บุคคลได้เข้าทำงานในองค์กรเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ ศีลธรรม และทางสังคม ทำให้ตนเองเกิดความภาคภูมิใจในอาชีพที่ตนเองทำอยู่ และบทบาทการทำงานของบุคคลเหล่านี้ก็จะช่วยเหลือองค์กร คือ ช่วยให้องค์กรสามารถอยู่รอดและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ (อร์ทัย วรากรวรวิ. 2530 : 3) และงานเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคนต้องทำงานทั้งเพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น งานทำให้บุคคลได้รู้จักตนเอง นับถือ ประมาตนตนเอง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลได้รู้ค่าของตนเองในสังคม (พวงเพชร วัชรอยู่. 2526 : 25) การทำงานในองค์กรมีอยู่หลายองค์กรด้วยกัน องค์กรที่บุคคลเลือกทำมากอีกองค์กรหนึ่งคือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน

การศึกษาออกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษา เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลที่พลาดโอกาสในการศึกษา ด้วยสาเหตุต่างๆ และให้การศึกษาเพิ่มเติมหรือเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์แก่ประชาชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น ดังที่ ทองปลิว ชมชื่น (2529 : 14) กล่าวว่า การศึกษาออกโรงเรียน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อขยายบริการการศึกษาให้แก่ประชาชนของประเทศ ที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษามากขึ้น สุนทร สุนันท์ชัย (2529 : 84) การศึกษาที่จัดนอกระบบโรงเรียน ไม่เน้นหนักในระเบียบแบบแผน มีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่ามุ่งสนองวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะเจาะจงมากกว่าการศึกษาในโรงเรียน เช่น การฝึกอาชีพระยะสั้น การฝึกอมรมวิชาต่างๆ ระยะสั้น การเผยแพร่ด้วยสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชน ฯลฯ ลักษณะของการศึกษาออกโรงเรียนที่สำคัญคือ ไม่เป็นการบังคับ บุคลากรที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประชาชน คือ ครูศูนย์การเรียนชุมชน ซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในศูนย์การเรียน มีหน้าที่หลักจะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับศูนย์การเรียนชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 ก : 3) คือ การบริหารจัดการศูนย์การเรียนชุมชน การประชาสัมพันธ์ การสำรวจข้อมูลชุมชน การจัดทำแผนและโครงการ การให้คำปรึกษาและแนะแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประสานเครือข่าย และการประเมินผลและสรุปรายงานการปฏิบัติงาน ครูศูนย์การเรียนชุมชน จึงเป็นบุคคลที่มีคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนการประสานงานที่ดี สามารถดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การที่ครูจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมากนักน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความภาคภูมิใจในตนเอง รูบิน ดอร์ล และ แซนดิจ (Rubi ,Dorie and Sandidge. 1977 : 507) ได้ทำการศึกษา พบว่าบุคคลที่มีภาคภูมิใจในตนเองสูง จะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม

มีความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความรับผิดชอบผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถยอมรับต่อความล้มเหลวของตนเองได้ ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความยืดหยุ่น มีความวิตกกังวลต่ำ ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ทิศทางการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา มิเพียงแต่สร้างความสำเร็จทางด้านวิชาการเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาบุคลิกภาพด้วย (มยุรีย์ สาสิวงศ์. 2535 : 58) ซึ่งบุคลิกภาพของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน และลักษณะของพฤติกรรมที่สำคัญซึ่งจะต้องระวังในการที่จะสร้างสรรค์ลักษณะบุคลิกภาพที่ดีได้ของมนุษย์นั้นคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง ดังที่คูเปอร์สมิธ (McNeil. 1974 : 105 ; citing Coopersmith.1968) ได้กล่าวไว้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นความต้องการของมนุษย์และเป็นสิ่งปรารถนาของคนทุกคนในสังคมด้วย (สวนา พรพัฒน์กุล.2522:133-134) ดังนั้น ความภาคภูมิใจในตนเองจึงเป็นลักษณะหนึ่งที่ต้องพัฒนาและสร้างเสริมให้กับเด็ก นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ ทัดติมา ระเบียบดี (2531 : 44) ได้กล่าวถึงความภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อตนเอง ให้มองตนเองอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง มองเห็นคุณค่าในตนเองและยอมรับนับถือผู้อื่น นอกจากนี้ผลการวิจัยของคูเปอร์สมิธและคนอื่นๆ (McNeil.1974:105 ; citing Coopersmith and others.n.d.) ยังได้พบว่าเยาวชนหนุ่มสาวที่มีระดับความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะเป็นผู้มีความกระฉับกระเฉงว่องไว มักแสดงออกหรือวิจารณ์แสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังที่ดีและสูง ปรับตัวได้ดีกว่าและจากการศึกษาของ โรเซนเบิร์ก (Gurney. 1988 : 29 ; citing Rosenberg.1965) พบว่าวัยรุ่นที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มักจะมีอาการเครียดทางประสาท ไม่สนใจในพฤติกรรมหรือกิจกรรมทางสังคม และมีความคาดหวังในความสำเร็จของชีวิตต่ำไปด้วย จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิต การปรับตัวในสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความสำเร็จในการทำงานหรือดำเนินชีวิต ถึงแม้ว่ารากฐานของความภาคภูมิใจในตนเองจะได้รับการพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็กแต่ก็สามารถเรียนรู้และพัฒนาให้สูงขึ้นได้ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ครูได้มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น เพื่อให้ครูได้พัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตนเองนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและสังคมต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ รัฐบาลจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษา และได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2542 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานทั้งรัฐบาลและเอกชน ดำเนินงานการศึกษาในปัจจุบัน ความต้องการทางการศึกษา มิได้หยุดอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น เทคโนโลยีการสื่อสารเจริญรุดหน้าไปอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มนุษย์มีความจำเป็นที่ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ๆ สำหรับการดำรงชีวิตอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษานอกโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของ

ประชาชนให้มีความรักกว้างไกล มีวิสัยทัศน์ที่ดี ทันสมัย ตลอดจนนำไปประกอบสัมมาอาชีพได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การเป็นครูสอนอาสาสมัครศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตหนองแขม เป็นระยะเวลา 4 ปี ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตหนองแขมสังกัดศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีทั้งหมด 12 เขตพื้นที่ เปิดสอนนักศึกษาระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย มีครูศูนย์การเรียนชุมชนเป็นครูผู้สอนทั้งหมด 145 คน จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า ครูส่วนใหญ่ ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ขาดความกระตือรือร้น จากการสัมภาษณ์ พบว่าครูรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองไม่มีคุณค่า ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น เวลาพูดกับผู้บริหารไม่ค่อยสบตา พูดอ้ออึ้ง เวลาประชุมกับกรรมการชุมชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงสำรวจด้วยการใช้แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1 “ ขณะนี้ท่านคิดว่าการปฏิบัติงานของท่าน ท่านมีปัญหอะไรบ้าง ” คำตอบที่ครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 คำตอบที่ได้คือ ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 35.86 ไม่กล้าตัดสินใจ 36 คน คิดเป็นร้อยละ 24.82 ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น 31 คน คิดเป็นร้อยละ 21.63 มีความวิตกกังวล 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.41 ไม่กล้าเผชิญความจริง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.51

คำถามข้อที่ 2 “ จากปัญหาในข้อ 1 ท่านคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด ” คำตอบที่ครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 คำตอบที่ได้ คิดว่าเป็นสาเหตุคือ ขาดกำลังใจจากครอบครัว 42 คน คิดเป็นร้อยละ 28.96 ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 ไม่ได้รับการสนับสนุนและเห็นความสำคัญจากผู้บังคับบัญชา 27 คน คิดเป็นร้อยละ 18.62 เพื่อนร่วมงานไม่ให้ความร่วมมือ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.79 ไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.41

จากผลการสำรวจเบื้องต้น น่าจะสรุปได้ว่าครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีปัญหาในด้านขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ดังที่ (ภาวินี ธนบดีธรรมจารี 2540 : 22 ; อ้างอิงจาก Gammon 1991) บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะอยู่ในภาวะความไม่สอดคล้องกลมกลืนของ “ตน” มักใช้กลไกในการป้องกันตัวเอง รับรู้ว่าตนเองด้อยค่าหรือมีค่าเกินจริง ซึ่งส่งผลให้บุคคลเหล่านี้มีความวิตกกังวล มีปมด้อย อ่อนแอ ช่วยตนเองไม่ได้ รับรู้ตนเองในทางที่ไม่ดี ห่อเหี่ยว คิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ สิ้นหวัง ประเมินค่าตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ทำให้ขาดความมั่นใจในตนเองและไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต (สุพรรณิ จันทรวิเศษ. 2539 : 20 ; อ้างอิงจาก Eill and Grieger. 1977) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะแสดงภาพพจน์ที่มีความขลาดกลัว เศร้าสลดหดหู่ใจ จะรู้สึกท้อทั้งอยู่โดดเดี่ยวไร้คนที่ให้ความรักและความเข้าใจ ไร้ความสามารถในการที่จะต่อสู้ชีวิตมีความอ่อนแอ ห่อถอยในการที่จะพิชิตความบกพร่องของตนเอง ชอบสร้างปัญหาให้มากขึ้นและไม่หาทางกำจัดปัญหา (มะลิ อุดมภาพ. 2538 : 12 ; อ้างอิงจาก Meneil. 1975) ผลที่ตามมาหลังจากเกิดความ

ภาคภูมิใจในตนเองต่ำคือ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จน้อย มักจะแสดงออกด้วยความรู้สึกอายหรือรู้สึกผิด มักจะกล่าวโทษตนเองหรือตำหนิผู้อื่นหลีกเลี่ยงกับการพบปะบุคคลอื่น และกลายเป็นภาวะซึมเศร้าในที่สุด (ภาวินี ธนบดีธรรมจารี. 2540 : 22 ; อ้างอิงจาก Paret & Whall. 1984) ซึ่งถือว่าเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ครูทุกคนควรมีความภาคภูมิใจในตนเองสูง เพราะในการทำงานส่วนใหญ่ของครูต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูเป็นผู้ได้บังคับบัญชาที่ดีของผู้บังคับบัญชา เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้นำที่ดีของนักศึกษา ครูที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ประสบความสำเร็จทั้งด้านการงานและสังคม กล้าแสดงความคิดเห็น มีไหวพริบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวได้ดี ในทางตรงกันข้ามครูที่ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง จะเป็นคนขลาดกลัว กลัวการเสี่ยง การเปิดเผยตนเอง และกลัวอนาคต และความกลัวจะนำไปสู่ความวิตกกังวล ซึ่งเป็นความรู้สึกไร้ความสามารถที่จะช่วยตัวเอง คับข้องใจ ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง และมีอารมณ์เป็นทุกข์ จะรู้สึกมีปมด้อย อ่อนแอ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 1 ; อ้างอิงจาก Olds.1987 : 160 – 161)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กับความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูล ไปใช้ประกอบการวางแผน นโยบายในการส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 145 คน เป็นครูชาย จำนวน 59 คน และครูหญิง จำนวน 86 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ เป็นครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 145 คน เป็นครูชาย จำนวน 59 คน และครูหญิง จำนวน 86 คน

2. ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ปัจจัยอิสระ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1.1 เพศ

2.1.1.2. อายุ

2.1.1.3 วุฒิการศึกษา

2.1.1.4 สถานภาพสมรส

2.1.1.5 ลำดับที่ของการเกิด

2.1.1.6 ภูมิสำเนา

2.1.1.7 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

2.1.1.8 ระดับชั้นที่สอน

2.1.1.9 บุคลิกภาพ

2.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกภายในครอบครัว

2.1.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.1.3.1 ลักษณะทางกายภาพในการทำงาน ได้แก่สถานที่ทำงาน เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

2.1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา

2.1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน

2.1.3.4 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ความรู้สึกที่ครูมีต่อตนเอง ซึ่งเกิดจากการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนเองตามความรู้สึกของตนเองและตัดสินคุณค่าของตนเองจากการรับรู้ของผู้อื่น ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และนักศึกษา โดยมีลักษณะดังนี้

1.1 การยอมรับตนเอง ได้แก่ ครูรู้สึกว่าตนเองเป็นคนน่าคบ สามารถพึ่งตนเองได้ รู้สึกภูมิใจในความสามารถของตนเอง

1.2 การได้รับการยอมรับจากครอบครัว ได้แก่ ครูรู้สึกว่าตนเองเป็นที่รักของคนในครอบครัว มีความสำคัญกับทุกคนในครอบครัว

1.3 การได้รับการยอมรับจากเพื่อน ได้แก่ ครูรู้สึกว่าตนเข้ากับเพื่อนได้เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของตน และตนเองมีเพื่อนมาก

1.4 การได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ครูรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การได้รับการยกย่องจากผู้บังคับบัญชา

2. ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งจาก ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ปฏิบัติงานในลักษณะที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน ที่ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1 และคณะกรรมการชุมชนร่วมกับจัดตั้งขึ้น กำกับดูแลโดยองค์กรชุมชน ทำหน้าที่จัดกิจกรรมและอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบในชุมชน ในที่นี้หมายถึงครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ได้รับคำตอบแทนจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนตามที่กระทรวงการคลังอนุมัติตามหนังสือที่ กค. 0526. 7 /31309 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2541

3. สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์กลางการจัดการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน (สบอ.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร่วมกันจัดตั้งขึ้น กำกับดูแลโดยองค์กรชุมชนทำหน้าที่จัดกิจกรรมและอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบในชุมชน และมีคุณลักษณะตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

4. ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดบริการด้านการศึกษาออกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ในพื้นที่รับผิดชอบฝั่งธนบุรี ตามประกาศของกรมการศึกษานอกโรงเรียน แบ่งเป็นกลุ่มการศึกษาตามพื้นที่สภาพแวดล้อม ได้แก่ 1. กลุ่มสนทชนนี้ ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางกอกน้อย ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตคลองสาน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางพลัด 2. กลุ่มศรีตากสิน ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางกอกใหญ่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตตลิ่งชัน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตธนบุรี 3. กลุ่มเพชรกาญจนา ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษา

นอกโรงเรียนเขตภาษีเจริญ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางแค ศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนเขตหนองแขม 4. กลุ่มรามาอุทิศ ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต
บางขุนเทียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตราษฎร์บูรณะ และศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนเขตจอมทอง

5. ภูมิสำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่อันเป็นแหล่งกำเนิดหรือที่อาศัยถาวร ในที่นี้หมายถึง
ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในชุมชนที่ปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือเป็นคน
ที่มีถิ่นอาศัยนอกชุมชนที่ปฏิบัติงาน

6. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อความภาคภูมิใจใน
ตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ซึ่งแบ่งออก
เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ ดังราย
ละเอียดต่อไปนี้

6.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว หมายถึง ลักษณะเฉพาะของครูและภาพโดยทั่วไป
ของครู ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับที่เกิด ประสบการณ์การทำงาน
ระดับชั้นที่สอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1.1 เพศ ได้แก่ เพศหญิง เพศชาย

6.1.2 อายุ ได้แก่ จำนวนเวลานับตั้งแต่ปี พ.ศ. ที่เกิดมาจนถึง
ปัจจุบันของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

6.1.3 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดในปัจจุบัน แบ่ง
เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

6.1.4 สถานภาพสมรส หมายถึง สภาพการอยู่ร่วมกันในชีวิตสมรส
ปัจจุบันของครู แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

6.1.1 โสด

6.1.2 คู่

6.1.3 หม้าย

6.1.5 ลำดับที่ของการเกิด หมายถึง ลำดับที่นับเมื่อมีบุตรหลายคน
คนแรก นับเป็นคนที่ 1 บุตรคนสุดท้ายนับเป็นคนสุดท้าย และคนรองก่อนถึงคนสุดท้ายนับเป็น
คนกลาง

6.1.6 ภูมิสำเนา ได้แก่

6.1.6.1 เป็นคนในพื้นที่ปฏิบัติงาน

6.1.6.2 เป็นคนนอกชุมชน

6.1.7 ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับงานการศึกษาออกโรงเรียน
หมายถึง ระยะเวลาจำนวนปีที่เข้าทำงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรุงเทพมหานคร 1

6.1.8 ระดับการสอน หมายถึง ระดับประถม ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

6.1.9 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อสถานการณ์ต่างๆ ในการดำรงชีวิต ทำให้เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

6.1.9.1 บุคลิกภาพแบบเก็บตัว เป็นลักษณะนิสัยของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีความสนใจในตนเอง เชื่อมั่นในความคิดของตนเองมาก คิดถึงตัวเองเป็นสำคัญ ไม่ชอบติดต่อกับสังคม ชอบอยู่คนเดียว มีอารมณ์มั่นคง ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง และเก็บความรู้สึกเก่ง

6.1.9.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นลักษณะนิสัยของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความสนใจสิ่งแวดล้อมตัวเอง มีความสุขและชอบสมาคมอยู่ในหมู่เพื่อนฝูง อารมณ์อ่อนไหว ชอบการเคลื่อนไหว และชอบสิ่งต่างๆ โดยไม่มีการวางแผนล่วงหน้า

6.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับสมาชิกในครอบครัว ดังนี้

6.2.1 ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง งานหรือสิ่งที่ครูต้องปฏิบัติและรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวแต่ละเดือน ได้แก่ การดูแลสมาชิกในครอบครัว การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ ภายในครอบครัว เป็นต้น

6.2.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติของครูที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวและการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวต่อครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกรุงเทพมหานคร 1 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

6.2.2.1 ลักษณะพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ การแสดงความรักและความห่วงใยต่อสมาชิก ให้กำลังใจและไว้วางใจในการกระทำของสมาชิกในครอบครัวของครู เป็นที่ปรึกษาแนะนำ ทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัวกับสมาชิกในครอบครัว

6.2.2.2 ลักษณะพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติต่อครู ได้แก่ การแสดงความรักและความห่วงใยต่อครู การเชื่อฟัง ช่วยเหลืองานที่ครูมอบหมายให้ทำด้วยความเต็มใจ การขอคำแนะนำและการขอให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่างๆ

6.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง สถานการณ์ทั้งในและนอกศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีผลต่อการทำงานของครู ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.3.1 ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน หมายถึง ลักษณะของสถานที่ทำงานของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 รายละเอียดดังนี้

6.3.1.1 สถานที่ทำงาน หมายถึง ลักษณะที่ตั้งและบริเวณของทำงานของครู สภาพอาคาร การถ่ายเทอากาศในห้องทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน

6.3.1.2 เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน หมายถึง สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และอื่นๆ

6.4 สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา และลักษณะพฤติกรรมที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อครู เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

6.4.1 ลักษณะพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การให้ความนับถือ ให้ความร่วมมือในการทำงาน และปฏิบัติตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา

6.4.2 ลักษณะพฤติกรรมที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อครู ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ทั้งด้านส่วนตัวและการงาน การให้ความเป็นกันเอง และเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่และการปฏิบัติงาน

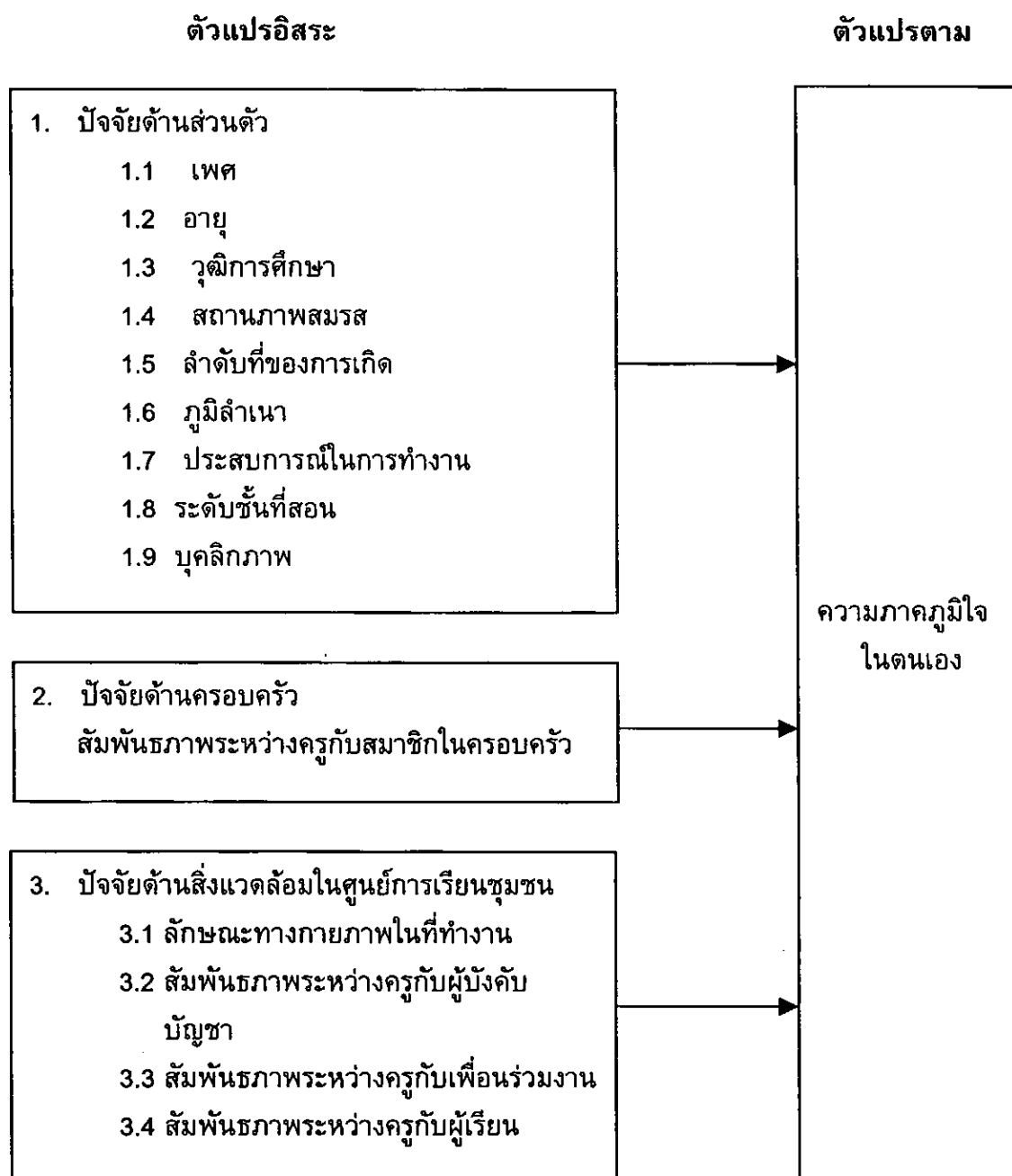
6.5 สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติกับเพื่อนร่วมงาน และ พฤติกรรมที่เพื่อนร่วมงานปฏิบัติกับครู เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ภาพที่ดี ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความใกล้ชิด ห่วงใย สนับสนุนซึ่งกันและกัน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ด้วยความรักและสามัคคี

6.6 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติกับนักศึกษา และลักษณะพฤติกรรมที่นักศึกษปฏิบัติต่อครู ให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังนี้

6.6.1 ลักษณะพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักศึกษา ได้แก่ ให้ความเป็นกันเอง ให้ความรัก ความสนใจเอาใจใส่ต่อนักศึกษา ทั้งด้านส่วนตัวและด้านการเรียน

6.6.2 ลักษณะพฤติกรรมที่นักศึกษปฏิบัติต่อครู ได้แก่ ให้ความเคารพ เชื่อฟังครู ตั้งใจและสนใจกระทำตามคำสั่งที่ครูอบรมสั่งสอน และมาปรึกษาปัญหาทั้งด้านส่วนตัวและด้านการเรียน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของตัวเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

2 ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่งผลต่อความภาคภูมิใจตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ศึกษาค้นคว้า
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ศึกษาค้นคว้า
3. เอกสารที่เกี่ยวกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง

1.1.1 ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของมนุษย์ ดังที่ มาสโลว์ (Maslow.1970 : 45 – 46) ได้ศึกษาถึงความต้องการของมนุษย์และเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนในสังคมต้องการมีความนับถือและภาคภูมิใจในตนเอง ประเมินค่าของตนเองไว้สูงและต้องการให้ผู้อื่นยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองด้วย หากความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจะนำไปสู่การมีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความสามารถ มีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับการตอบสนองไม่เพียงพอ จะทำให้นุคคลนั้นรู้สึกมีปมด้อย ท้อแท้ ไม่เชื่อมั่นในตนเองและทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองลดลง

โปลิตโด (polito. 1977 : 72) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการประเมินคุณค่าตนเองตามที่ตนคิด ซึ่งประกอบด้วย ความรู้สึก ความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถและมีคุณค่า

ซานซี (สมพิศ ไชยกิจ.2536 : 10 ; อ้างอิงจาก Sasse.1977 : 72) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการที่จะรู้สึกถึงความสำคัญและคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง ต้องการการยอมรับและความเชื่อถือจากบุคคลอื่น เพื่อให้ตนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและนับถือตนเอง

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 5) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นการพิจารณาตัดสินและประเมินคุณค่าของตนเอง ทศนคติที่มีต่อตนเอง และเป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จและความมีคุณค่าของตนเอง

เบรนเดน (เซาวนา อมรสงเจริญ.2537 : 8 ; อ้างอิงจาก Brandan.1981;110 – 125) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและนับถือตนเองว่ามีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบผลสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

วิลเลียม เจมส์ (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Bruno. 1983 : 359) ได้เสนอแนวความคิดในเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองไว้เป็นสูตร ดังนี้

$$\text{ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self - esteem)} = \frac{\text{ความสำเร็จ (Success)}}{\text{ความคาดหวัง (Expectation)}}$$

จากสูตรนี้ ความสำเร็จ หมายถึง การประสบความสำเร็ที่แท้จริงตามเป้าหมายของบุคคล ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่บุคคลคิดว่าจะเป็นเช่นนั้นหรือเป้าหมายต่างๆ ที่บุคคลตั้งไว้ ดังนั้นความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลคือ อัตราส่วนระหว่างความสำเร็ที่แท้จริงกับความคาดหวังในความสำเร็จของบุคคลนั้น สูตรของเจมส์นี้ทำให้เรามองเห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองนั้นเป็นเรื่องอัตวิสัย (Subjective) เพราะเป็นการประเมินค่าส่วนบุคคล

ลินด์เกรนและฮาร์วี (Lingren and Harvey. 1981 : 268 – 269) กล่าวว่า ในการประเมินความภาคภูมิใจในตนเองนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นทุกประการ แต่จะต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกและความเข้าใจในตนเองอย่างลึกซึ้งด้วย

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2527 : 2) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีความเชื่อมั่น และพร้อมที่จะนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและผู้อื่นได้ ซึ่งความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมต่างๆ ที่เราแสดงออกต่อผู้อื่นเป็นผลมาจากความภาคภูมิใจในตนเอง

จากแนวคิดเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง สรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพิจารณาตัดสินและประเมินค่าของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ยอมรับว่าตนเองมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็ในสิ่งที่คาดหวัง รวมทั้งการได้รับการยอมรับและการเชื่อถือจากบุคคลอื่น

1.1.2 ความสำคัญของความภาคภูมิใจในตนเอง

ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคล มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและเป็นพลังทางด้านจิตใจ ที่ช่วยให้บุคคลสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิการณ ฐนะโสธร. 2529 : 14 – 15)

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของจิตใจ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ว่าตนเองคือใคร (Who am I) และ การแสดงออกของตนว่า ตนเองทำอะไร

(Who am do) เป็นสิ่งที่ส่งเสริมและคงไว้ซึ่งอัตมโนทัศน์ของแต่ละบุคคล (Palladino.1994 :3) เมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณค่า มีความสามารถที่ไม่ได้ด้อยกว่าคนอื่น ก็จะเกิดความต้องการที่จะเป็น ตัวของตัวเองที่ต้องการพึ่งตนเอง ต้องการแสดงความสามารถของตนเอง ไม่คิดจะลอกเลียนแบบผู้อื่น ทำตามคนอื่น หวังพึ่งคนอื่นหรือสิ่งอื่น มีความคิดอิสระไม่ติดอยู่กับผู้ใดหรือสิ่งใด และเมื่อความต้องการได้พัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น จะพบว่าความต้องการที่จะพึ่งพาคนอื่น เป็นภาระ แก่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นจะน้อยลง มีแนวทางชีวิตที่เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา ตัดสินใจทำอะไรด้วยตัวเอง และสามารถมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขได้ด้วยตัวเอง (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2527:15 – 16) ดังนั้น ความภาคภูมิใจในตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคลไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีศักยภาพสมบูรณ์ (เชาวนา อมรสงเสริม. 2537 : 2 ; อ้างอิงจาก Olds. 1987 : 161)

มาสโลว์ (Maslow .1970 : 45) กล่าวว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ กับความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ความต้องการนี้ประกอบด้วย ความนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในตนเอง หากได้รับการพัฒนา ความภาคภูมิใจในตนเองขึ้นไปอีก ก็จะเข้าสู่ขั้นบรรลุสัจการแห่งตน ซึ่งเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับ นิวแมน (Newna. 1986 : 281 – 286) ที่กล่าวว่า บุคคลที่รู้สึกว่าคุณค่า มีคนรัก ได้รับการยกย่อง หรือประสบความสำเร็จ มักจะประเมินตนเองในด้านดี เห็นคุณค่าในตนเอง แต่หากบุคคลใดมีความรู้สึกที่ไม่มีใครสนใจ ไม่ได้ได้รับการยอมรับ ถูกเหยียดหยามหรือไม่ประสบความสำเร็จ จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่า ไร้คุณค่า ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้นความภาคภูมิใจในตนเองที่แตกต่าง กัน จึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะมีความสอดคล้องกลมกลืนทั้งหมดของ “ ตน” รับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเองมีจิตใจเปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง พร้อมทั้งสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม (ภาวินี ธนบดีธรรมจารี. 2540 : 20 ; อ้างอิงจาก Gammon.1991) บุคคลเหล่านี้จะมีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีวิจรรณญาณ ไม่กลัวการเสี่ยง สร้างสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่ต่างไปจากเดิม มักจะปรับตัวได้ดี มีประสบการณ์ที่แน่นอนกว่าและมีความคาดหวังในชีวิตสูง (มะลิ อุดมภาพ. 2538 : 12 ; อ้างอิงจาก Hamachek.1978 :180) เช่นเดียวกับการศึกษาของ คูเปอร์สมิธและคนอื่น ๆ ที่ศึกษาพบว่าเยาวชนหนุ่มสาวที่มีลักษณะความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่กระฉับกระเฉง ว่องไว เป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม กล้าแสดงความคิดเห็น มองโลกในแง่ดี มักจะไม่เดือนร้อนใจมากนักถ้าประสบปัญหา (Coopersmith. 1981 : 105)

แบรนเดน (ภาวินี ธนบดีธรรมจารี. 2540 : 21; อ้างอิงจาก Branden.1966) ได้สรุป พฤติกรรมการแสดงออกทางร่างกายของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงไว้ดังนี้

1. มีความยินดีที่มีชีวิต มีความสนุกสนานรื่นเริงประกายตาแจ่มใส
2. สามารถชมเชยหรือกล่าวอะไรอย่างตรงไปตรงมาด้วยความซื่อสัตย์
3. มีความสามารถในการวิจารณ์ ยอมรับความผิดพลาดของตัวเองได้
4. ความเป็นอิสระในการแสดงความรู้สึก และรับฟังคำแนะนำด้วยความพึงพอใจ
5. สามารถพูดหรือกระทำในสิ่งที่ง่ายหรือเป็นไปได้
6. มีความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างคำพูดและกิริยาท่าทางอย่างเป็นธรรมชาติ
7. มีความเปิดเผยและกระตือรือร้นในการรับประสบการณ์และโอกาสใหม่ๆ ของชีวิต
8. การมีอารมณ์ขัน มองสิ่งดีในตนเองและผู้อื่น
9. มีความยืดหยุ่นในการตอบสนอง มีความคิดสร้างสรรค์และอารมณ์ดีเสมอ
10. มีความพอใจที่ได้เป็นเจ้าของ
11. สามารถทนต่อแรงกดดัน ความเครียดต่างๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในตนเอง

ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะอยู่ในภาวะความไม่สอดคล้องกลมกลืนของ “ตน” มักใช้กลไกในการป้องกันตัวเอง รับรู้ว่าตนเองด้อยค่าหรือมีค่าเกินจริง (ภาวินี ธนบดีธรรมจารี. 2540 : 22 ; อ้างอิงจาก Gammon 1991) ซึ่งส่งผลให้บุคคลเหล่านี้มีความวิตกกังวล มีปมด้อย อ่อนแอ ช่วยตนเองไม่ได้ รับรู้ตนเองในทางที่ไม่ดี ห่อเหี่ยวคิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ สิ้นหวัง ประเมินค่าตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ทำให้ขาดความมั่นใจในตนเองและไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต (สุพรรณิ จันทวิเศษ. 2539 : 20 ; อ้างอิงจาก Eill and Grieger. 1977) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ จะแสดงภาพพจน์ที่มีความขลาดกลัว เศร้าสลดหดหู่ใจ จะรู้สึกทอดทิ้งอยู่โดดเดี่ยว ไร้คนที่ให้ความรักและความเข้าใจ ไร้ความสามารถในการที่จะต่อสู้ชีวิตมีความอ่อนแอทอดทิ้งในการที่จะพิชิตความบกพร่องของตนเอง ชอบสร้างปัญหาให้มากขึ้นและไม่หาทางกำจัดปัญหา (มะลิ อุดมภาพ. 2538 : 12 ; อ้างอิงจาก Meneil. 1975) ผลที่ตามมาหลังจากเกิดความภาคภูมิใจในตนเองต่ำคือ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จน้อย มักจะแสดงออกด้วยความรู้สึกอายหรือรู้สึกผิด มักจะกล่าวโทษตนเองหรือตำหนิผู้อื่นหลีกเลี่ยงกับการพบปะบุคคลอื่น และกลายเป็นภาวะซึมเศร้าในที่สุด (ภาวินี ธนบดีธรรมจารี. 2540 : 22 ; อ้างอิงจาก Paret & Whall. 1984)

ลักษณะอีกประการหนึ่งของบุคคล ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำซึ่งถือว่าเป็นภาวะวิกฤติของความภาคภูมิใจในตนเอง (Crisis of Self – Esteem) คือความภาคภูมิใจในตนเองเทียม (Pseudo Self Esteem) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลป้องกันตนเองให้ยังคงมีความรู้สึกเห็นคุณค่าตนเองอย่างไม่สมเหตุผล เพื่อลดความวิตกกังวล หลีกเลี่ยงตนเองให้มีความรู้สึกมั่นคงเพื่อระงับความต้องการความภาคภูมิใจในตนเองที่แท้จริง เป็นการหลบเลี่ยงการขาดความ

ภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นต้นเหตุที่แท้จริงของความไม่สมดุลทางจิตใจ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองเทียมจะมีลักษณะที่สำคัญสองประการคือ ประการแรก จะหลบเลี่ยง ถดถอย หาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เพื่อปฏิเสธความคิด ความรู้สึกซึ่งมีผลต่อคุณค่าในตนเอง ประการที่สอง จะแสวงหาสิ่งที่จะสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจากสิ่งอื่นทดแทน (เซาวนา อมรสงฺเจริญ. 2537 : 9 ; อ้างอิงจาก Branden. 1981 : 144 – 145)

จากการศึกษาความสำคัญของความภาคภูมิใจในตนเอง สรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะประเมินตนเองในด้านดี เห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ตระหนักถึงศักยภาพที่แท้จริงของตน มองโลกในแง่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ ส่วนบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านลบ มีปมด้อย วิตกกังวลสูง ไม่กล้าแสดงออก ปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ยาก

1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง

บารี (จาราตี บุญยารมณ. 2541 : 13 ; อ้างอิงจาก Barry. 1988 : 59 – 62) แบ่งความภาคภูมิใจในตนเองเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความรู้สึกต่อร่างกายของตนเอง (The Body Self) หมายถึง บุคลิกและรู้สึกต่อรูปร่างและหน้าที่ของร่างกาย ตลอดจนความสามารถของหน้าที่พื้นฐานของร่างกาย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น (The Interpersonal Self) เป็นส่วนหนึ่งของความภาคภูมิใจในตนเอง ที่บุคคลรู้สึกเกี่ยวกับวิธีที่เขามีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นคนที่คุ้นเคย หรือบุคคลที่พบกันโดยบังเอิญ

3. ความสำเร็จของตนเอง (The Achieving Self) หมายถึง สิ่งที่บุคคลรู้เกี่ยวกับความสามารถของเขาคือจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตครอบครัว การทำงาน การศึกษา

4. ความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (The Identification Self) เป็นความรู้สึกทางนามธรรมและพฤติกรรม แสดงความสนใจทางศีลธรรมและจิตวิญญาณ

นอกจากนี้ เฟลเกอร์ (วีระเทพ ปทุมเจริญ. 2538 : 67 ; อ้างอิงจาก Felker. 1974) กล่าวถึง รูปแบบ 3 ลักษณะของความภาคภูมิใจในตนเองที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลไว้ดังนี้

1. ความรู้สึกที่มีต่อตนเองว่า ตนเองเป็นผู้มีประสบการณ์และเป็นจุดศูนย์กลางของความสนใจทั้งในขณะที่อยู่ในกลุ่มและนอกกลุ่ม

2. ความรู้สึกที่มีต่อตนเองว่า ตนสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม เมื่อตนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. ความรู้สึกที่มีต่อตนเองว่า ตนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์เมื่อประเมินตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 118 – 119) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยภายในหรือลักษณะเฉพาะของบุคคลและปัจจัยภายนอกซึ่งเกี่ยวข้องกับการได้รับการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น ตามรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยภายในหรือลักษณะเฉพาะของบุคคล

1.1 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง น้ำหนัก สีมว ความแข็งแรงของร่างกาย บุคลิกภาพ หรือคุณสมบัติอื่นๆ ที่ปรากฏให้เห็น บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดี จะมีส่วนช่วยเสริมให้บุคคลนั้นมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะทางกายภาพด้อยกว่าและเนื่องจากลักษณะทางกายภาพนี้เป็นสิ่งที่ปรากฏแก่สายตาของผู้พบเห็นเป็นอันดับแรก จึงทำให้บุคคลมักประเมินหรือตัดสินกันที่ลักษณะภายนอกก่อน ยิ่งบุคคลที่มีความคุ้นเคยกันน้อยเท่าไรจะประเมินจากลักษณะภายนอกมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะมีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลที่ได้รับการประเมิน (จินดาพร แสงแก้ว. 2541 : 11 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981 : 118 – 119)

1.2 ความสามารถ สมรรถภาพ และผลงาน

บุคคลที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงหรือต่ำนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถที่บุคคลกระทำการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จทั้งในโรงเรียน ในครอบครัว และในสังคมทั่วไป ถ้าเป็นเด็กในวัยเรียน ความภาคภูมิใจในตนเองจะเกี่ยวข้อง กับสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย จากทฤษฎีทางการเรียนรู้ทางสังคม การประสบความสำเร็จจะเป็นการเสริมแรงแก่ตนเองและทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (สุจิตรา เมื่อนอารีย์. 2533 : 21 ; อ้างอิงจาก Bandura : 1977 ; 198) อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจนได้ว่า ระหว่างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอะไรเป็นเหตุของอะไร แต่มีงานวิจัยสนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง กล่าวคือ เด็กที่มีผลทางการเรียนสูงจะมองว่าตนเป็นผู้มีความสามารถ พอใจในตนเอง ประเมินคุณค่าในตนเองสูง แต่เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแต่ยังรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง หรืออาจมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเด็กคนนั้นมีความสามารถทางด้านอื่นทดแทน เช่น การมีทักษะบางอย่าง ซึ่งทำให้เด็กมุ่งมั่นในด้านนั้นมากกว่าด้านวิชาการ (Coopersmith. 1981 : 123 – 125)

บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมาก่อน มักจะมีเป้าหมายและการเสี่ยงที่แตกต่างกัน บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จมาก่อนมักจะเสี่ยงทำงานตามระดับความสามารถของตนเอง โดยงานนั้นเป็นงานที่ไม่ง่ายหรือยากจนเกินไป ประกอบกับการตั้งระดับความปรารถนาตามที่เป็นจริงและมองตนเองในด้านมีมากกว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว (Hemachek. 1985 : 220 – 221) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 87 – 94) ที่พบว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จอยู่เสมอ จะมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าบุคคลที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ

1.3 ภาวะของความรู้สึกและอารมณ์

ความรู้สึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้วเกิดการเปรียบเทียบและประเมินค่าตนเอง โดยที่บุคคลนั้นอาจจะประเมินตนเองในทางบวก ซึ่งเป็นการมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถประสบความสำเร็จ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและรู้สึกเป็นสุข อันเป็นการส่งเสริมให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มสูงขึ้น แต่หากบุคคลประเมินตนเองในทางลบ เขาจะประเมินค่าตนเองว่าไม่มีความสามารถ ไร้สมรรถภาพ มีความรู้สึกด้อย รู้สึกวิตกกังวล และไม่สามารถประสบความสำเร็จในอนาคตได้ ส่งผลให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองลดต่ำลง (Coopersmith.1981 :138 –134)

1.4 ค่านิยมส่วนบุคคล

ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของแต่ละบุคคลจะผันแปรตามค่านิยมและการให้คุณค่าตามความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเขาจะให้ความสำคัญแตกต่างกัน เช่น บุคคลที่ให้ความสำคัญต่อผลสำเร็จทางการเรียนหากประสบความสำเร็จแล้ว เขาก็จะประเมินความมีคุณค่าประเมินคุณค่าของตนเองต่ำลง ส่วนบุคคลที่เห็นคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียนเขาก็จะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นด้วย (Coopersmith. 1981 : 138 –142)

1.5 ระดับความมุ่งหวัง

ระดับความมุ่งหวังของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความมุ่งหวังด้านการประสบความสำเร็จในผลงาน ความสามารถด้านต่างๆ ที่มีต่อตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อระดับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลนั้นๆ หากบุคคลนั้นมีความมุ่งหวังสูงเกินความสามารถของตนโอกาสที่เขาจะประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวังก็ย่อมน้อยลง ทำให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองลดลงได้ แต่หากบุคคลมีความสามารถ มีการกระทำหรือมีความนึกคิดเป็นไปตามที่ตนปรารถนาหรือดีกว่าที่คาดไว้ เขาก็จะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น (Coopersmith. 1981 : 142 –148) ซึ่งเฟนส์เตอร์ไฮม์และแบร์ (Fansterheim and Baer . 1975 : 153) ได้เขียนเป็นรูปความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ -----> ความพึงพอใจ -----> ความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น
(Desired behavior) (Satisfaction) (Increased self – esteem)

2. ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

นอกจากปัจจัยภายในต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่จะประเมินตนเองแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองแต่ละบุคคล ได้แก่

2.1 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

สัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศในครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีความเข้าใจกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อกันและให้ความสำคัญแก่กัน มีผลต่อความคิดและความรู้สึกของเด็กที่มีต่อตนเอง พ่อแม่จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนา หรือส่งเสริมให้ลูกมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นหรือต่ำลงได้ พ่อแม่ที่มีความต้องการเด็กจะให้ความรัก ความอบอุ่นความเอาใจใส่และยอมรับเด็ก จะทำให้เด็กรู้สึกว่ามีพ่อแม่รักและต้องการเขา (Coopersmith. 1981 : 236) และความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็กยังมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่อไปนี้ คือ

2.1.1 คุณลักษณะของพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกความภาคภูมิใจในตนเองของพ่อแม่ ความมั่นคงทางอารมณ์ ค่านิยม สถานภาพการสมรส สัมพันธ์ภาพและบุคลิกภาพของพ่อแม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความคิดและทัศนคติที่เด็กมีต่อตนเอง เช่น พ่อแม่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ไม่กล้าแสดงออก ก็มักจะไม่กล้าแสดงออกถึงความรักที่ตนมีต่อลูกอย่างตรงๆ ทำให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจในความรู้สึกที่แท้จริงที่พ่อแม่มีต่อตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อเด็กเมื่ออยู่ในสังคมภายนอก เด็กอาจมีความรู้สึกที่ไม่ดีเกี่ยวกับตนเอง รู้สึกไม่มีความสุขเกิดความสงสัยไม่แน่ใจตนเองหรือถ้าพ่อแม่เป็นคนไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่รักตนเองหรือพ่อแม่ที่ไม่มีอำนาจในบ้าน มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเป็นหัวหน้าครอบครัว ก็มีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของลูกเช่นกัน ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็ก จึงมีระดับแตกต่างกันตามการรับรู้ของเด็กที่ได้รับอิทธิพลมาจากพ่อแม่ (Hamacheck.1985 :151-158)

อนึ่ง ลำดับการเกิดและจำนวนลูกชายลูกสาวก็มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของเด็กที่มีต่อตนเองด้วย นอกจากนี้สถานภาพการสมรสของพ่อแม่ หากมีการหย่าร้างหรือแต่งงานใหม่ ก็อาจส่งผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็กบางคน โดยขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องด้วยว่า เขาได้ดำเนินการอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Coopersmith.1981 : 98 - 117)

2.1.2 การเลี้ยงดู ก็มีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็กซึ่งอาจแบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้เป็น 3 แบบ ดังนี้

2.1.2.1 แบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไป พ่อแม่ประเภทนี้จะมีลักษณะยึดมั่นในกรอบประเพณี กฎระเบียบต่างๆ มาก และจะบังคับควบคุมให้เด็กปฏิบัติตาม หากเด็กฝ่าฝืนจะลงโทษโดยไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก จะยึดมั่นในความคิดของตัวเองเด็กต้องเชื่อฟังและอาจสั่งสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบทำตามข้อบังคับของสังคม แต่ตนเองไม่ค่อยปฏิบัติตามหรือพ่อแม่ที่ควบคุม เอาใจใส่ ปกป้องลูกมากเกินไป จนกลายเป็นการก้าวร้าวรบกวนลูกหรือมีความวิตกกังวล ห่วงใยลูกมากเกินไป จนทำให้เด็กรู้สึกว่าขาดอิสระ ขาดความเป็นตัวของตัวเอง (Hemacheck.1978 :159 -160)

2.1.2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ให้ความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ ประเภทนี้ จะมีเหตุผล ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ และนับถือต่อเด็ก ใช้อำนาจและบทบาทของตนอย่างเหมาะสม โดยเน้นการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ มีกฎ

ระเบียบชัดเจนให้เด็กปฏิบัติ แต่ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เด็กรู้สึกมีอิสระ รู้สึกมั่นคง และปลอดภัย พ่อแม่ก็จะปฏิบัติตามที่สอนลูกและให้ความช่วยเหลือเด็กตามความเหมาะสม ยอมรับในความคิดเห็น ความรู้สึกและคุณค่าอย่างเต็มที่เด็กเป็นทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเอื้ออำนวยให้เด็กได้พัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองให้สูงขึ้น (Coopersmith.1981 : 236)

2.1.2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะเป็นพ่อแม่ที่ไม่บังคับ ไม่ก้าวท้าว ไม่ลงโทษ ยอมรับในการกระทำของเด็กเกือบทุกอย่าง เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจ การวางกฎระเบียบของครอบครัว สามารถกำหนดกิจกรรมของตนเองได้เป็นส่วนมาก โดยที่พ่อแม่ไม่ได้สนับสนุนให้เด็กประพฤติตนตามมาตรฐานของสังคมภายนอก พ่อแม่มักจะไม่มีความเข้มงวด ห่วงเหินและมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับเด็กเมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง (Hemachek. 1978 : 159 – 160)

วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไปกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนั้น จะทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มั่นใจในตัวเอง มีความรู้สึกขาดความรัก มีความภาคภูมิใจในตัวเองต่ำ ซึ่งต่างจากเด็กที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิตมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง ดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามความสามารถ

2.1.3 โรงเรียน - การศึกษา

โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและรู้สึกเป็นเจ้าของในผลงานจากการกระทำได้ โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดโปรแกรมเพื่อให้เด็กได้แสดงออกอย่างเหมาะสม รวมทั้งสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูจะเป็นผู้ที่มิบทบาทมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมากและครูสามารถทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญได้ เพราะครูเป็นผู้ประเมินความสามารถของนักเรียนในการทำงานที่โรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการตอบคำถาม การแก้ปัญหา การคิดหรือความสามารถอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติต่อตนเองจากการประเมินนั้น นอกจากนี้บุคลิกภาพของครู ลักษณะท่าทาง ความสนใจ ความอบอุ่นที่มีต่อนักเรียนหรือทัศนคติที่มีต่อนักเรียน ตลอดจนการแสดงออก ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน เพราะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกต่อครูแตกต่างกัน (Sarokon. 1960 : 1-5) ดังที่ เดวิดสันและแลง (Kamachek.1978 : 215 : citing Davidson and Land. 1960) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีภาพพจน์ของตนเองในด้านดี ส่วนมากจะรับรู้ว่าคุณครูของเขา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและยังนักเรียนมีการรับรู้เช่นนี้มากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นเท่านั้น

2.1.4 สภาพทางสังคม - กลุ่มเพื่อน

สภาพทางสังคมของบุคคลที่ประสบความสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในตนเองสูง คือ บุคคลที่มีสภาพทางสังคมหรือมีตำแหน่งทางสังคมอยู่ในระดับสูง โดยพิจารณาจากลักษณะอาชีพ รายได้ และถิ่นที่อยู่อาศัยที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ตลอดทั้งการได้รับการปฏิบัติที่ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีค่า อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองยังไม่เด่นชัดเจน ทั้งนี้เพราะการศึกษาของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 82 - 84) บุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมระดับต่ำ มีทั้งบุคคลที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ นอกจากนี้ กลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของแต่ละบุคคลด้วย หากบุคคลอยู่ในสังคมหรือกลุ่มเพื่อนที่ชอบเยาะเย้ยหรือตำหนิเขาอยู่เสมอ โดยไม่เปิดโอกาสให้เขาได้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ก็ยากที่เขาจะมองตนเองและบุคคลอื่นในด้านดี (Swann.1958 : 120) และการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันของตนเองและบุคคลอื่นทางด้านทักษะ ความสามารถและความถนัด จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม จะส่งผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลด้วย (Hemacheck. 1978 : 4)

ปัจจัยต่างที่ทำให้บุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันดังกล่าวมานั้น แสดงให้เห็นว่า ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Coopersmith.1981 : 37 - 38) สรุปว่า การพัฒนาบุคคลให้มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. การได้รับการนับถือ การยอมรับ ความสนใจ เอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิตของเขา

2. การประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ ซึ่งจะทำให้เป็นที่รู้จักและจะมีผลต่อสถานภาพและตำแหน่งในสังคม โดยมีปัจจัยย่อยๆ ที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าประสบความสำเร็จ คือ

- 2.1 การมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลและควบคุมคนอื่นได้ ซึ่งแสดงถึงความมีอำนาจ

- 2.2 การได้รับการยอมรับ ความสนใจ และความรักใคร่ ซึ่งทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ

- 2.3 การประสบความสำเร็จสมความปรารถนา ซึ่งแสดงถึงการมีความสามารถ

3. การได้กระทำในสิ่งที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมและความปรารถนาของตน

4. การไม่ใส่ใจต่อสิ่งที่จะทำให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองลดลง เช่น การไม่สนใจต่อข้อวิจารณ์ของคนอื่น

สรุป ปัจจัยที่มีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล มีทั้งปัจจัยภายในที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถ สมรรถภาพและผลงาน ภาวะ ความรู้สึก และอารมณ์ ค่านิยมส่วนบุคคลและระดับความมุ่งหวัง ส่วนปัจจัย

ภายนอกได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน สภาพทางสังคม บรรยากาศในการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองนี้ แสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้สูงขึ้นได้

2.1.5 การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง

บุคคลมีพัฒนาการจากวัยเด็ก เข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ พัฒนาการดังกล่าว ส่งผลให้บุคคลก้าวออกสู่สังคมภายนอกมากขึ้น มีประสบการณ์และได้พบกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทำให้มีภาพที่บุคคลมีต่อตนเองเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลนั้น ดังนั้นความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดทุกช่วงชีวิต นักจิตวิทยาได้เสนอแนวทางการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง พอสรุปได้ดังนี้

1. นักจิตวิทยาแนวพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า การให้บุคคลได้จัดบันทึกเกี่ยวกับความสำเร็จที่ตนเองได้กระทำ การใช้คำพูดชดเชยตนเอง การให้สิ่งของที่มีความหมายและความสำคัญต่อตนเองเมื่อได้กระทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จตามเป้าหมาย วิธีดังกล่าวเป็นการพัฒนาให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นได้ (Sasse.1978 : 48) นอกจากนี้ การฝึกการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ก็เป็นแนวทางในการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการให้บุคคลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พร้อมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของตนเองจะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลนั้นให้สูงขึ้น (เชาวนา อมรสงเจริญ. 2537 : 16 ; อ้างอิงมาจาก (Alberti and Emmons. 1978))

2. นักจิตวิทยาแนวมนุษยนิยมเชื่อว่า บุคคลทุกคนต่างมีความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ก็มีบุคคลจำนวนมากที่ไม่ได้ตระหนักถึงค่าที่ตนมีอยู่ อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้สามารถตระหนักถึงคุณค่าของตนเองได้ ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการใช้กระบวนการกลุ่มหรือการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ มีบรรยากาศที่เอื้อให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับกันและกัน เมื่อสมาชิกในกลุ่มมีความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับด้วยความจริงใจจากสมาชิกในกลุ่ม ก็จะทำให้เขาเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นด้วย (Irotzer.1977 : 56)

จากภาพประกอบ 1 แสดงว่า การที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้นนั้น จะต้องหาวิธีการที่จะทำให้บุคคลนั้น ได้รับประสบการณ์ในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้าน จากแหล่งสำคัญต่อไปนี้

1. การได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการ การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังต่าง ๆ ซึ่งแรกเริ่มความคาดหวังเหล่านี้ จะถูกกำหนดโดยบุคคลอื่น ต่อมาเป้าหมายและความคาดหวังจะเป็นของตนเอง

2. ความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับ การเห็นคุณค่าและความเอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อตนเอง

3. การได้รับโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนบุคคลของบุคคลนั้น

4. ประสบการณ์ที่จะทำให้บุคคลมีอำนาจเพิ่มขึ้นหรือการมีอิทธิพลเหนือเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา เช่น เสี่ยงการกร้อเมื่อต้องการอาหารหรือความอบอุ่น เป็นอำนาจส่วนบุคคลที่สามารถเรียกร้องความเอาใจใส่จากแม่ได้ ในวัยผู้ใหญ่สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นการได้รับตำแหน่งในกลุ่มองค์กรหรือการมีตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

เมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์เหล่านี้ โดยอาจจะเป็นด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้าน ก็จะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้น อัตมโนทัศน์ก็จะเป็นบวกมากขึ้น อันจะส่งผลทางบวกต่อลักษณะต่างๆของบุคคล คือ การยอมรับข้อผูกพัน ความมั่งคั่งส่วนบุคคล ความใจกว้าง ความไว้วางใจ การเผชิญหน้า ความสร้างสรรค์ การดูแลเอาใจใส่ การแสดงออก ความกล้า ปราศจากอคติ การอุทิศตน การเสี่ยงเพื่อชีวิตที่ดี การทดลอง ความเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งลักษณะเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาของบุคคลและองค์การ และประสบการณ์ของแต่ละวันที่บุคคลได้รับเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองได้โดยการสร้างเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ดังที่ เปรอร์กีย์ (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 21 - 22 ; อ้างอิงจาก Neal.1981 : 598 : citing Purkey.1970) ได้เสนอ องค์ประกอบ 6 อย่างที่ส่งเสริมบรรยากาศ ในการพัฒนาภาพที่ดีต่อตนเองซึ่งครอบคลุมถึงธรรมชาติและ การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองไว้ดังนี้

1. มีบรรยากาศที่ท้าทายความสามารถ
2. มีความเป็นอิสระ
3. มีความเชื่อถือไว้วางใจกัน
4. มีความอบอุ่น
5. มีการควบคุม
6. สามารถสร้างผลสำเร็จได้

กระบวนการเข้าร่วมกลุ่มเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีบรรยากาศ ซึ่งสามารถสร้างเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองได้ จอห์นสัน (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Johnson.1979 : 261) ได้เสนอ แบบแผนปฏิสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกลุ่มที่สัมพันธ์กับการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเองว่าจะต้องลักษณะดังนี้

1. บุคคลนั้นได้รับการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. บุคคลนั้นได้รับการสนับสนุน การยอมรับทั้งด้านวิชาการและด้านส่วนตัว โดยกลุ่มเพื่อน บุคลากรในโรงเรียน เช่น ครู อาจารย์ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ
3. เข้าใจความรู้สึกของบุคคลนั้น
4. บุคคลนั้นได้รับความสำเร็จในสถานการณ์ที่ต้องการสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ
5. บุคคลนั้นได้รับการตอบสนองด้านจิตใจ
6. ความผิดพลาด หรือความล้มเหลวเป็นตัวเราให้เกิดความวิตกกังวลในระดับปานกลาง

7. บุคคลนั้นสามารถสร้างกำลังใจในชีวิตให้กับตนเองได้

นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้เสนอแนะวิธีการการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

แซสซี (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 22 ; อ้างอิงจาก Sasse .1978 : 48) เสนอวิธีการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง ดังนี้

สร้างความมั่นใจในตนเอง โดยนึกถึงความสำเร็จข้างหน้าในชีวิต ระลึกถึงตนเองเมื่อสามารถทำงานลุล่วงไปด้วยดี โดยให้รางวัลตัวเอง โดยอาจจะชมเชยตนเองหรือให้สิ่งที่มีความหมาย สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานที่เราทำมากขึ้นทำได้ดีเป็นเวลาติดต่อกันหลาย ๆ สัปดาห์ หรือหลาย ๆ เดือน โดยอาจจะประสบความสำเร็จในโครงการต่าง ๆ การช่วยเหลือให้ผู้อื่นมีความสุข การทำงานหรือด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญสำหรับตัวเอง

บรูโน (Bruno.1983 : 363) กล่าวถึง วิธีการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเองไว้ 4 ประการ คือ

- 1 ใช้การเสนอแนะหรือให้ข้อดีคือเห็นโดยตรง (Direct Suggestion) อาจจะเป็นการให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะโดยผู้อื่นหรือตนเอง(Autosuggestion) ก็ได้ วิธีการนี้เป็นการให้ข้อมูล(Input) ที่จะมีผลกระทบให้เกิดกำลังใจและสร้างความภาคภูมิใจได้ แต่จะต้องได้รับการเสริมแรง โดยเหตุการณ์ทางบวกที่ต่อเนื่องกันด้วย คือ จะต้องดำเนินการในข้อต่อไปด้วย

- 1 สร้างความสำเร็จให้กับตนเองมากขึ้น

- 1 ลดความคาดหวังลง เป็นการลดความยากได้หรือความคาดหวังต่าง ๆ ลง ซึ่งเป็นวิธีการลดความทุกข์ที่ตรงกับหลักและปรัชญาของชาวตะวันออก ซึ่งเป็นวิถีทางของชาวพุทธ

- 1 การยุติการประเมินค่าตนเอง ซึ่งอธิบายได้โดยใช้หลักทฤษฎีว่าด้วยเหตุผลและอารมณ์ (Rational – Emotive Therpy) ของอัลเบิร์ต (Albert Ellis) ที่เห็นว่ามนุษย์เรานั้นเพียงแต่มีชีวิตอยู่ก็มีคุณค่าแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องประเมินค่าของตนเองต่อไปอีก ด้วยความคิดนี้จึงเชื่อว่าความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลจะเพิ่มขึ้นได้ ถ้าบุคคลนั้นเลิกพิจารณาตัดสินค่าของตนเอง

เจอร์ดาโนและอีเวอร์รี่ ((Girdano and Everly) 1979 : 146 - 4 -149) เสนอกลวิธี

- 3 อย่าง ที่สามารถพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองอย่างได้ผล คือ

1. การใช้ภาษาทางบวก (Positive Verbalization) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลให้แรงเสริมภาพเกี่ยวกับตนเอง (Seif – Image) โดยชี้ให้เห็นถึงลักษณะทางบวกของตนด้วยการใช้ภาษาเป็นสื่อสาร เช่น การใช้กระดาษแข็งเขียนถึงลักษณะ บุคลิกภาพทางบวกหรือสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจเขียนทุกวัน เมื่อหมดวันก็เปลี่ยนข้อความใหม่ ทำเช่นนี้ติดต่อกันเป็นสัปดาห์ โดยอาจจะติดกระดาษนี้ไว้ในที่ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ผ่านตามากที่สุดหรือทำพกใส่กระเป๋าเสื้อ กระเป๋าस्टางค์ ฯลฯ

2. การยอมรับคำยกย่องชมเชย (Accepting Compliments) การเรียนรู้ที่จะยอมรับคำชมเชยเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเองได้ เมื่อมีใครยกย่องชมเชยเรา เราก็ยอมรับโดยปราศจากท่าทีหรือคำตอบที่ถ่มถนแต่ใช้ประโยคแสดงความยินดีแทน วิธีการนี้เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม อันจะทำให้บุคคลประทับใจและมองในทางบวกมากขึ้น

3. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม (Assertiveness Training) การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก สามารถเปลี่ยนแปลงความภาคภูมิใจในตนเองได้ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่จะทำใ้บุคคลมีพฤติกรรมทางบวก กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสมและมีการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากวิธีการที่กล่าวข้างต้นมาแล้ว “งาน” เป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองได้ มนุษย์สามารถประเมินตนเองและเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจากการประเมินความสำเร็จในงานได้ ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมให้บุคคลได้รับความสำเร็จในงานมีอาชีพที่เหมาะสมจึงเป็นวิธีพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองได้ ดังนั้น การพัฒนาอาชีพของบุคคล (career Deveiopment) จึงเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองได้ (Skovhol and morgan. 1981 : 231-2 – 236)

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง

1.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 87 - 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเองกับความวิตกกังวล ผลการศึกษาว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีความวิตกกังวลน้อยกว่านักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และนักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นที่นิยมชมชอบของคนทั่วไป

เลื่องและแซนด์ (สุดใจ ดังทรงสวัสดิ์ . 2532 : 29 ;อ้างอิงจาก Leung and Sand. 1981: 281 –284) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเองกับบุคลิกภาพทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับวิทยาลัยทุกชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีบุคลิกทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และนักศึกษาที่มีบุคลิกทางอารมณ์สูงก็มีระดับความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้ที่มีความบุคลิกทางอารมณ์ต่ำ

รอนกิน (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 27 ; อ้างอิงมาจาก Ronkin. 1982: 1093 – 4) ศึกษา การผลการฝึกอบรมมนุษย์สัมพันธ์ที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรมมนุษย์สัมพันธ์ มีระดับความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพรเกอร์ (ศศิกันต์ ธนะโสธร.2529 :40 – 41; อ้างอิงจาก Prager.1983 :144 –147) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเอง กับความทะเยอทะยานของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองกับความทะเยอทะยานทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าถ้าเพิ่มระดับความภาคภูมิใจในตนเองให้กับนักศึกษา ก็จะสามารถกระตุ้นความทะเยอทะยานทางการศึกษาของนักศึกษาได้

สไมลอน (Smion. 1984 : 93 – 102) ศึกษาผลการฝึกทักษะทางสังคมเพื่อพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น จากผลการประเมินพฤติกรรมของวัยรุ่น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมทางสังคมมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้มีความภาคภูมิใจในตนเองในตนเองสูงและมีพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสม

เจอร์แมน (German. 1986 : 75 – 83) ศึกษาบุคลิกภาพ ความภาคภูมิใจในตนเอง และลักษณะของครอบครัวของวัยรุ่นหญิงที่ถูกทำการทารุณทางเพศ พบว่า การกระทำความรุนแรงทางเพศจากบุคคลในครอบครัวจะส่งผลต่อบุคลิกภาพ ความภาคภูมิใจในตนเองและสภาพครอบครัวของวัยรุ่นดังกล่าว โดยวัยรุ่นกลุ่มนี้จะมีลักษณะต่างๆ เช่น หลีกหนีสังคม ขี้อาย มีความรู้สึกผิด ก้าวร้าว มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเกณฑ์ปกติของวัยรุ่นทั่วไป นอกจากนี้วัยรุ่นที่ถูกกระทำการทารุณกรรมทางเพศเหล่านี้ไม่ค่อยมีความสุขและไม่พึงพอใจในตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า วัยรุ่นเหล่านี้ยังต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนต่อไป อีกทั้งยังมีปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่า บิดาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จะมีการกระทำการทารุณทางเพศกับบุตรสาวของตน

1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม (2519 : 79 – 80) ศึกษา บุคลิกภาพแสดงตัวความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ส่วนนักเรียนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรดิตถ์มีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กาญจนา พงษ์พฤกษ์ (2522 : 64) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ความวิตกกังวลและความภาคภูมิใจในตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ

ภาคภูมิใจในตนเองและมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ส่วนความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความภาคภูมิใจในตนเอง

นภาพร พุ่มพฤษ (2529 : 83) ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนารายณ์ ลพบุรี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นมากกว่าก่อนฝึกกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดง กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนได้

จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2532 : 57) ศึกษาผลการจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกต่อความเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองที่ได้เข้าโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออก มีความเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์ (2532 : 75) ศึกษาการใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลังจากการทดลองนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือในกลุ่ม มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนรับการช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือ

ศศิกันต์ ธนะโสธร (2529 : 49) ศึกษาผลการมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าห้องต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า กลุ่มทดลองทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ได้รับเลือกและปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าห้อง มีคะแนนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกันและกลุ่มทดลองเพศหญิงและเพศชายมีคะแนนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองที่กล่าวไว้ในตอนต้นสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะมีความวิตกกังวลน้อยกว่านักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ นักเรียนที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง จะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่ำ นอกจากนี้ การฝึกอบรมมนุษย์สัมพันธ์ ทักษะทางสังคมสามารถทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นได้ ความภาคภูมิใจในตนเองนี้เป็นตัวกระตุ้นความทะเยอทะยานทางการศึกษาของบุคคลให้สูงขึ้นได้ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว จะมีความรู้สัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตัวเองและความภาคภูมิใจในตนเอง นักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองและมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ส่วนความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความภาคภูมิใจในตนเองและยังพบอีกว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าห้อง มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการเลือกเป็นหัวหน้าห้องและนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ช่วยเหลือในกลุ่มมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา

2.1.1 สัมพันธภาพในครอบครัว

สัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เกิดจากการที่สมาชิกในครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย ความเข้าใจซึ่งกันและกัน บิดามารดาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่เด็กรักและเคารพเชื่อฟัง ดังนั้นถ้าบิดามารดาได้ใช้เวลาในการเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่ ปลูกฝังให้เด็กแสดงความคิดเห็น และพฤติกรรมต่างๆ ทั้งในด้านความสามารถ ทักษะ เป็นแบบอย่างที่ดี เด็กก็จะยึดแบบอย่างของบิดามารดา มาปฏิบัติ รวมทั้งการเลือกประกอบอาชีพที่เหมือนบิดามารดาที่เขาประทับใจ ดังที่ มีด (Kando. 1971 : 178 ; eiting Mead. 1934) กล่าวว่า จากการปฏิสัมพันธ์ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่จะสวมบทบาทของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด เริ่มด้วยการสวมบทบาทบิดามารดา โดยเด็กจะยอมรับเอาเอกลักษณ์ของบิดามารดาและยึดถือเป็นโลกของตัวเอง ขณะเดียวกันก็เรียนรู้บทบาทของตัวเอง การที่บิดามารดาเป็นผู้กำหนดให้

โกลด์ และ โกลด์ (Gouldner and Gouldner. 1963 : 52) ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก จะอธิบายลักษณะของเด็กหลายๆลักษณะ ตามที่รับเอาเอกลักษณ์ของสังคมไว้และคาดหวังว่าเด็กจะประพฤติตัวไปตามลักษณะที่กำหนดให้ และจะประมาณค่าเด็กตามลักษณะที่กำหนดให้ด้วย บุคคลเหล่านั้นจะสอนให้เด็กรู้จักตัดสินตนเองตามค่านิยม

คอกซ์และลีเกอร์ (Cox and Leager. 1961: 639 – 648) ได้อธิบาย เรื่องของความรักที่พ่อแม่มีต่อบุตรไว้ว่า มีลักษณะพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การให้ความสำคัญกับบุตรเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู โดยการให้สิ่งที่บุตรต้องการจริงๆ พอๆ กับการให้โดยที่พ่อแม่คิดว่าบุตรต้องการ และพ่อแม่หวังว่าบุตรอาจจะมีความต้องการ

2. การให้ตรงการพัฒนาการ ได้แก่ พ่อแม่ตั้งความมุ่งหมายการเรียกร้องไว้ให้เหมาะสมกับความสามารถทางอารมณ์ สังคม ร่างกาย และทักษะของบุตรที่พึงมีได้ตามขั้นตอนของการพัฒนาการ

3. การยอมรับและการยกย่องบุตร ได้แก่ การแสดงออก โดยพ่อแม่แสดงความรักแก่บุตร และยอมรับบุตรแต่ละคนตามความสามารถ และขีดจำกัดของสมอง อารมณ์และร่างกาย

เฮิร์ลลอค (Hurlock. 1964 : 661) มีแนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สรุปได้ดังนี้ บิดามารดาที่ยอมรับเด็ก คือ การให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่น ให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ มีอารมณ์ที่มั่นคง ระวัง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร เป็นมิตร ซื่อสัตย์ สามารถเผชิญกับชีวิตด้วยความมั่นใจได้ มองตนเองได้อย่างตรงกับความจริง

สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม (2529 : 166 – 167)กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเกิดจากบุคคลในครอบครัวให้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อประสบปัญหาที่หันหน้าเข้าปรึกษากัน ดังนั้น ถ้าบิดามารดาได้ใช้เวลาอบรมขัดเกลานิษยเด็ก เด็กจะไม่ประพฤติตนในทางที่เสื่อมเสีย

วาสนา พิทักษ์สาธิต (ประกายทิพย์ พิชัย. 2539 : 24 - 25 ; อ้างอิงจาก วาสนา พิทักษ์สาธิต.2527) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมทางบ้านออกเป็น 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา ความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับเด็ก ระหว่างพี่น้องกับเด็ก และสภาพทั่วไปของครอบครัว

2. องค์ประกอบด้านฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่ รายรับรายจ่ายของครอบครัว ภาระของผู้ปกครอง การเงินของนักเรียนที่จะใช้จ่ายในเรื่องการศึกษาและส่วนตัว และความจำเป็นที่ต้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้อื่น

3. องค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ สภาพของภาพบ้าน ที่ตั้งของบ้านสิ่งแวดล้อมในบ้านตลอดจนอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเป็นอยู่ของคนในละแวกนั้น

เมื่อพิจารณาจากเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม เด็กจะมีบุคลิกลักษณะและการใช้ความสามารถของตน โดยได้รับอิทธิพลมาจากการพิจารณาและเจตคติของพ่อแม่ ดังนั้น สัมพันธภาพภายในครอบครัวจะเกิดขึ้นได้จากการที่สมาชิกในครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

2.1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

มุสเสน และคองเกอร์ (Musen and Conger.1956 :256) ศึกษาพบว่า พื้นฐานพฤติกรรมของเด็กเกิดจากบรรยากาศภายในบ้าน ถ้าทุกคนในบ้านมีสัมพันธภาพกันที่ดี เด็กก็จะแสดงความเป็นมิตรและมีความสัมพันธ์อันดีกับคนนอกบ้านด้วย แต่ถ้การกระจายความรักและความอบอุ่นภายในบ้านเป็นไปอย่างไม่ยุติธรรม เช่น บิดามารดาให้ความรัก ความเอาใจใส่ลูกน้อยไม่เท่ากัน จะก่อให้เกิดความเครียดทางจิตและอารมณ์ไม่มั่นคงแก่เด็ก ที่คิดว่าตนไม่ได้รับความอบอุ่นเท่ากับน้อง ๆ คนอื่น ๆ การที่บิดามารดาแสดงความรุนแรงต่อเด็ก แสดงความเกลียดชัง มีผลให้เด็กเกิดความขัดข้องใจ มีอารมณ์ไม่มั่นคง เด็กที่ประสบปัญหาดังกล่าวจะเกิดความเกลียดชังบ้าน และพยายามออกไปแสวงหาความอบอุ่นนอกบ้าน

ฮานีย์ (ประมวล ดิฉินสัน. 2520 : 44 – 51 ; อ้างอิงจาก Hamey. 1659) พบว่า เด็กที่เติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ชอบบ่น จู้จี้ ไม่เอาใจใส่ ก็จะปลูกฝังทัศนคติเดียวกันให้เด็ก ทำให้เด็กกลายเป็นคนขาดความเคารพนับถือตนเอง ขาดระเบียบแบบ

แผนในการทำงาน เนื้อหาไม่กระตือรือร้น ไม่มีความทะเยอทะยาน ไม่สามารถรับผิดชอบและ เป็นตัวของตัวเองได้เลย

2.1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วันเพ็ญ อายุการ (2512 : 89 – 90) ได้ทำการศึกษาเด็กวัยรุ่นทั้งชายและหญิงใน จังหวัดชลบุรี จำนวน 307 คน ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก โดยเฉพาะการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ ถ้าเข้มงวดกวดขันในเรื่องระเบียบวินัยมาก ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงความคิดเห็น คอยทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เท่านั้น ความคิดริเริ่มก็จะไม่เกิดขึ้น

อรพินท์ ชูชม (2522 : 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้านมีบทบาทต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก เด็กจะพร้อมในการเรียน ถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียน คือ ความเข้าใจต่อกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวลให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก

อนันต์ เชื้อนธรรมชาติ และคนอื่นๆ (2527 : 90) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยาและอารมณ์ของเยาวชนที่กระทำผิด. และพบว่า เยาวชนที่กระทำผิดส่วนมากมีความรู้สึกไม่ดีต่อครอบครัว รู้สึกว่าบิดามารดามีความลำเอียงในเรื่องความรัก รักลูกไม่เท่ากันและมักจะไล่ตนออกจากบ้านเวลาโกรธ

พิมพ์รัตน์ จงเจษฎากุล (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยที่เด็กและเยาวชนที่มีบิดามารดาทะเลาะวิวาทกันบ่อยขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา มีผลต่อความรุนแรงของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

จากผลการวิจัยทั้งหมดทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัว น่าจะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง การกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2.2 เพศ

สังคมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเพศชายเพศหญิงการประสบความสำเร็จของเพศชายมักจะถูกมองว่าเกิดจากความสามารถ ในขณะที่สำเร็จของเพศหญิงกลับถูกมองว่ามาจากความพยายามหรือความโชคดี ดังนั้นโดยส่วนใหญ่เราจะพบว่าเพศหญิงมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเพศชาย ระดับของความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองนั้นก็ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ ด้วย

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

มิลเลอร์ (Miller. 1975 : 141 – 142) ได้ทำการศึกษาผลของอายุ การศึกษาและฐานะของแม่ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวลูก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคนผิวดำที่อาศัยอยู่ในเมืองจำนวน 61 คน และคนผิวขาวที่อาศัยอยู่ในแถบชานเมือง จำนวน 97 คน และใช้แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ คูเปอร์สมิท พบว่า เพศชายมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าเพศหญิง

ไวลี (Offer and others” 1981 ข 96 ; citing Wylie. 1979) ได้ศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน

ชาวตซ์ (Schwartz. 1988) ได้ศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่นเชื้อสายยิวจำนวน 255 คน ในประเทศแคนาดา โดยใช้แบบวัดความภาคภูมิใจของโรเซนเบอร์ พบว่า เพศชายมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าเพศหญิง

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม (2529 : 50) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า นักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.01

สารภี ชนกรวิทย์ (2523 : 63 – 64) ได้ทำการศึกษาจริยธรรม ความเกรงใจ และความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเชิงนิเสธและนิมาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีพฤติกรรมเชิงนิเสธ และนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีพฤติกรรมเชิงนิมาน มีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน

จรีรัตน์ ขอเหนียวกลาง (2539 : 88) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารในบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารในบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ด้านความกล้าหาญพิจารณาตามตัวแปรเพศ ในระดับบริหาร พบว่าไม่แตกต่างกัน

2.3 อายุ

อายุ หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน โดยอายุเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดฐานะของบุคคลในสังคม บุคคลที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นและการปฏิบัติแตกต่างกันไปตามประสบการณ์การเรียนรู้

2.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ลีเวนเบิร์ก (Levenberg. 1976 : 7299 ; A) ได้ศึกษาการประเมินตนเองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนเกรด 3 - 6 จำนวน 400 คน จากครอบครัวชนชั้นต่ำ และชนชั้นกลาง โดยแบ่งตามเพศและระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนถ้าอายุมากขึ้นจะมีความมั่นใจในการประเมินตนเองมากขึ้น และมีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้นด้วย

ไมเยอร์และแอลเลน (Myer and Allen. 1984) กล่าวว่า บุคคลที่มีอายุมากจะมีความยึดมั่นผูกพันมากกว่า เนื่องจากพึงพอใจในงานและรับตำแหน่งที่พึงพอใจ

จูฮาซ (Juhasz.1985) ได้ศึกษาการวัดความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างอายุ 12 - 14 ผลการศึกษา พบว่า อายุจะเป็นองค์ประกอบของความภาคภูมิใจในตนเอง

2.3.2 งานวิจัยในประเทศ

สุนารี เตชะโชควิรัตน์ (2527 : 64) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน จะมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน

จรรยา ไพลดำ (2544 : 56) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล กรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจชุมชนสัมพันธ์

สรุป อายุอาจจะเกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองในวิชาชีพหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกต่อการทำงาน ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน และประสบการณ์ในแต่ละช่วงอายุของแต่ละคน

2.4 สถานภาพการสมรส

มอร์ (Moore. 1983 : 74) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสนั้น จะต้องประกอบด้วยสัมพันธภาพที่มีพื้นฐานของเสรีภาพระหว่างคู่สมรส การรับรู้สิ่งที่ดีของกันและกัน การร่วมมือร่วมใจกันของคู่สามีภรรยา และการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆ ที่สนับสนุนให้เกิดปัจจัยต่าง ดังกล่าวข้างต้น

ฝน แสงสินแก้ว (2526 : 10) กล่าวว่า ถ้าครอบครัวเป็นสุข ภายในบ้านก็จะมี ความอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจเป็นอันดีต่อกัน มีการเชื่อฟังกัน ร่วมมือกัน แต่ถ้าหากครอบครัวไม่สงบสุขและอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวก็ไม่เป็นสุขแล้ว ความอบอุ่นและความพอใจในชีวิตจะไม่มี จะมีแต่ความหงุดหงิดฉุนเฉียว สุขภาพของบุคคลทุกด้าน ทั้งร่างกายและจิตใจตลอดจนการงานต่างๆ ที่ตามมาจะแปรปรวนไปในทางไม่ดี

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพสมรส

ดวงทิพย์ หงษ์สมุทร (2531 : 49) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของสารวัตรอาหารและยา พบว่า สถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของสารวัตรอาหารและยา

ปรายมาศ ขุนภักดี (2533 : 97) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป พบว่า สถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในด้านบริหาร ด้านบริการ ด้านวิชาการ และด้านประสานงานของหัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคม

สุวิทย์ แสนสุข (2544 : 100) ได้ศึกษาเรื่องขวัญในการทำงานของพนักงาน บริษัท ซีเกท เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า พนักงานที่มีสถานภาพสมรสแล้ว มีขวัญในการทำงานสูงกว่าพนักงานที่มีสถานภาพโสด เนื่องจากพนักงานที่สมรสแล้ว มีการตั้งจุดมุ่งหมายร่วมระหว่างคู่สมรสว่าสิ่งใดมีค่าสำหรับครอบครัว

สรุปได้ว่า สถานภาพสมรส เป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลกับความภาคภูมิใจในตนเองของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ หรือไม่ก็ได้ เพราะครูที่มีสถานภาพสมรสต่างกันก็จะมีคามมุ่งหมายในการทำงานแตกต่างกันไปด้วย

2.5 ประสบการณ์ในการทำงาน

รุ่งโรจน์ แสงคร้าม (2532 : 55) ได้ศึกษาความพอใจในการปฏิบัติงานของसारวัตรสืบสวนในกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของรองสารวัตรสืบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ศรินทร์ วงศ์สวัสดิ์ (2533 : 139 – 140) ได้ศึกษาปัญหาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานของครูอาจารย์ไม่เป็นตัวแปรที่ทำให้ปัญหาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน

จุฬามาต พุทธิพิทักษ์ และคนอื่นๆ (2535 : 76) ได้ศึกษาการลาออก โอนย้ายงานของโรงพยาบาลตากสิน พบว่า พยาบาลที่มีอายุการทำงานระหว่าง 6 – 10 ปี เป็นผู้ที่มีการขอลาออก โอน ย้ายมากที่สุด

จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์ในการทำงานก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลในการปฏิบัติงานผู้มีประสบการณ์ต่างกัน อาจมีความสามารถต่างกัน ทำให้ปฏิบัติงานได้แตกต่างกันออกไป

2.6 ตำแหน่งงาน

จรีรัตน์ ขอเหนี่ยวกลาง (2539 : 88) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารในบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ด้านความกล้าหาญ พิจารณาจากปัจจัยด้านตำแหน่งงานในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีลักษณะด้านความมั่นคงทางอารมณ์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7 ลำดับการเกิด

ปัญญากรณ์ ชูตั้งกร (2520 : 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 150 คน พบว่า องค์ประกอบทางสังคม ด้านลำดับที่เกิด ช่วงถิ่นทางของบุตร ลักษณะของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลรวม และสัมฤทธิ์ผลรายวิชาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ปาริชาติ จันทรเพ็ญ (2521 : 19) ได้ศึกษาเรื่องลำดับการเกิดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น พบว่า ลูกคนโตมีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประณต เล็กสวาสดี (2516 : 20) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การฟังผู้อื่น พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำและความรับรู้สื่การับผิดชอบ พบว่า เด็กที่เป็นลูกคนแรก คนรอง และคนสุดท้าย ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักไม่ต่างกันทั้งในกลุ่มเพศชายและเพศหญิง ให้คะแนน การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมไม่ต่างกัน พร้อมทั้งได้คะแนนการฟังผู้อื่นไม่ต่างกันในเพศหญิง แต่ในกลุ่มเพศชาย พบว่า เด็กชายคนรองได้คะแนนการฟังผู้อื่นไม่ต่างกัน เด็กที่เป็นลูกคนแรก คนรอง และคนสุดท้าย ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ลูกคนแรกและคนรองได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบมากกว่าคนสุดท้าย แต่ลูกคนแรกและคนรองได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบไม่ต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่เป็นลูกคนแรก คนรอง และคนสุดท้าย ได้คะแนนพฤติกรรม ด้านความเป็นผู้นำไม่ต่างกัน

2.8 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.8.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพเป็นลักษณะที่สำคัญส่วนหนึ่งในบุคคลที่สามารถแสดงออกในลักษณะพฤติกรรมส่วนตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งในการให้ความหมายนั้นได้มีนักวิชาการและนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความไว้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

เชดคักดี โฆวาสินธุ์ (2520 : 3) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ ได้ดังนี้คือ ลักษณะนิสัย (Traits) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้นที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 260) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ผลรวมของความคิด ทำที่ นิสัย ซึ่งสร้างสมจากมูลฐานองค์ประกอบทางจิตและทางกายภาพของบุคคลอันถ่ายทอดมาจากชีววิทยาส่วนหนึ่ง และจากแบบอย่างวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมาทางสังคมอีกส่วนหนึ่ง รวมถึงการปรับตัว เหตุจูงใจ ความปรารถนา และความมุ่งประสงค์ของบุคคลนั้นให้เข้ากับความต้องการและวิสัยแห่งสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคมและที่ไม่เกี่ยวกับสังคม

นวลละ สุภาพผล (2527 : 3-4) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ การรับรู้พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น ลักษณะของพฤติกรรม และสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ซึ่งจะทำให้บุคคลอื่นสามารถที่จะเข้าใจและแยกแยะความแตกต่างของบุคคลนั้นจากบุคคลอื่นได้

พรณี ข.เงินจิต (2528 : 20) กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมและแนวคิดต่างจากคนอื่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2531 : 5 - 6) ได้ให้คำนิยามของคำว่า บุคลิกภาพ ว่าหมายถึงลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน ซึ่งส่วนภายนอกจะเป็นส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยามารยาท การแต่งกาย เป็นต้น

ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยากแต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ค่านิยม ความสนใจ เป็นต้น ซึ่งลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพ ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และมีผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่

ฮิลการ์ด และแอทกินสัน (วรรณวิมล สุริยะ 2541 : 42 ; อ้างอิงจาก Hilgard & Atkinson. (1967 : 472) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ แบบแห่งลักษณะของบุคคลและวิธีการในการแสดงออก ซึ่งมีการกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละตัวบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม

ไอแซกส์ (วิลเลียม เชียววิมล.2542 : 8 ; อ้างอิงจาก Eysenck. 1970 : 253) ได้กล่าวถึงความหมายของบุคลิกภาพ ซึ่งพิจารณาได้สองมิติ คือ มิติแรกเป็นการแสดงตัวและการเก็บตัวประกอบด้วยลักษณะย่อย ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมมือ - ไม่ร่วมมือ เข้าสังคม - แยกตัว เข้าใกล้ - ถอยหนี กระตือรือร้น-เฉื่อยชา มิติที่สองเป็นลักษณะทางอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวล ความหวาดกลัวความเคร่งครัด ความเพ้อฝัน เป็นต้น

มอริสส์ (ปัทมา บุญเจริญ.2541 : 10 ; อ้างอิงจาก Morris. 1979 : 618) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง รูปแบบของลักษณะต่างๆ ประจำตัวของบุคคลที่เกี่ยวกับพฤติกรรม อารมณ์ แรงจูงใจ ความคิดและทัศนคติ

จากคำจำกัดที่หลากหลายของความหมาย คำว่า บุคลิกภาพดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะนิสัยที่บุคคลได้แสดงออก ซึ่งเรียกว่าเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่รวมคุณลักษณะทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนคุณลักษณะกิริยาท่าทาง การแสดงออกทางอารมณ์ การปรับตัว ค่านิยม พฤติกรรม ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ๆ

2.8.2 ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว

ในปีค.ศ. 1923 จุง (ทศพร มณีศรีขำและ นิรันดร์ จุลทรัพย์.2542 : 9-10 ; อ้างอิง Hergenharn.1990 : 58-85 citing Jung.) ได้ตั้งทฤษฎี " จิตวิทยาเชิงวิเคราะห์ " โดยเขียนแนะนำไว้ในหนังสือ " Psychological Type " ได้พิจารณาบุคลิกภาพของคนโดยยึดถือสังคมเป็นหลัก จุง แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.8.3 บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert) บุคคลพวกนี้จะสนใจเรื่องภายในของตนเอง ยึดความรู้สึกและอุดมคติของตนเองเป็นหลัก เป็นคนที่ไม่ชอบสังคมกับผู้อื่น เกร็งครัดต่อระเบียบแบบแผน มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง เชื่อฟังและการกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะขึ้นอยู่กับตนเองเป็นส่วนใหญ่ บุคคลประเภทนี้จะผูกพันกับตนเองมากกว่าผูกพันกับสังคม หรือผูกพันต่อผู้อื่น

2.8.4 บุคลิกภาพแสดงตัว (Extravert) เป็นบุคคลที่สนใจโลกภายนอก มีความรู้สึกไวต่อสถานการณ์และความต้องการของสังคม เป็นคนเปิดเผย ร่าเริง ปรับตัวได้ดีในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตนเองในรากฐานของเหตุผลและความจริง

นอกจากนี้ จุง (Jung) ได้อธิบายลักษณะของพวกแสดงตัว ไว้ว่าเป็นคนที่ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอก

คือ การฝึกหัดและยึดถือความจำเป็นเป็นสำคัญ ส่วนพวกเก็บตัว การตัดสินใจขึ้นอยู่กับตนเอง ถือหลักทุกสิ่งทุกอย่างต้องสมบูรณ์ เป็นคนไม่ยืดหยุ่น มีความรู้สึกละเอียดอ่อน มีการวิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง โดยทั่วไปบุคคลปกติ ควรมีบุคลิกภาพทั้ง 2 ประเภท ก้ำกึ่งกันในระดับที่เหมาะสม โดยประเภทหนึ่งจะเด่นและอยู่ในจิตสำนึก ในขณะที่อีกประเภทหนึ่งอยู่ในจิตใต้สำนึก จุง (Jung) เชื่อว่าถ้ามีแรงกดดันจากภายในหรือเหตุการณ์จากภายนอกมาขัดขวางมิให้บุคคลมีบุคลิกภาพประเภทใดประเภทหนึ่งในจิตสำนึกเป็นประจำแล้ว บุคคลจะมีบุคลิกภาพอีกประเภทหนึ่งจนเป็นนิสัย และกลายเป็นบุคลิกภาพที่ฝังแน่นในที่สุด

แอลพอร์ท (ปิยพร ดวงทอง 2539 :11-12 ; อ้างอิงจาก Allport. 1961 : 7-8) กล่าวว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว หมายถึง บุคคลที่มุ่งความสนใจออกนอกตัวเอง สนใจบุคคลอื่นหรือสิ่งแวดล้อม ชอบแสดงออก ชอบสมาคมกับบุคคลอื่น เป็นคนเปิดเผย กล้าหาญ ชอบผจญภัยและกระทำการต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ ไม่ค่อยวิจารณ์ตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอก คือ ฝึกหัดปฏิบัติจริงเป็นหลัก

กาญจนา ควรรสุภา (2516 : 98) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะที่มี บุคคลซึ่งสนใจคนอื่นและโลกภายนอก เป็นพวกที่ช่างพูด มีการกระทำที่หุนหัน ใจเร็ว และสามารถทำตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้ดี

อัจฉรา เปรมเบรื่องเวส (2517 : 7) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ทำอะไรไม่ค่อยระมัดระวัง ชอบกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น สนุกสนาน ร่าเริง ไม่จำเจ มองโลกในแง่ดีและเป็นคนที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างเปิดเผย

ปิยพร ดวงทอง (2539 : 4 - 6) ได้สรุปคุณลักษณะของคนที่บุคลิกภาพแสดงตัวไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ชอบสังคม หมายถึงลักษณะดังนี้

1.1 การเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย หมายถึง การชอบพบปะผู้อื่น คล่องแคล่ว เป็นมิตรกับผู้อื่น

1.2 ชอบช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ หมายถึง การให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ในการทำ กิจกรรมต่างๆจนเกิดความสำเร็จ

1.3 รื่นเริง สนุกสนาน หมายถึง อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่ง หนึ่งแล้วแสดงออกมาทางสีหน้า ท่าทางในลักษณะพอใจ สนุกสนาน รื่นเริง

1.4 ช่างพูด หมายถึง คนที่พูดเก่ง สามารถพูดคุยกับคนได้ทุกประเภท

1.5 ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ดี หมายถึง การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม กระทำการต่างๆได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

2. ชอบเป็นผู้นำ หมายถึงลักษณะดังนี้

2.1 ชอบโดดเด่น หมายถึง ความต้องการอยากเด่น ได้รับความสำเร็จ และการยอมรับนับถือ

2.2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคคลที่ตั้งใจทำอะไรแล้วไม่มีการลังเล หรือ หวั่นวิตกในความสามารถของตนเอง

2.3 กระทำสิ่งต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย หมายถึง การเอาใจใส่ จดจ่อ และรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงาน พยายามทำหน้าที่ต่างๆอย่างเต็มความสามารถ

3. ชอบผจญภัย หมายถึงลักษณะดังนี้

3.1 กล้าหาญ หมายถึง กล้าเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ กล้าคิด กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าเผชิญความจริง สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ โดยไม่หวั่นไหว

3.2 ชอบความตื่นเต้น หมายถึง การได้ทำกิจกรรมที่เกิดความตื่นเต้น ชอบการเสี่ยงแม้จะมีอันตรายที่จะเกิดตามมา

3.3 ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ หมายถึง มีความเพลิดเพลินในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบสิ่งแปลกๆใหม่ๆ

4. ชอบอิสระ หมายถึงลักษณะดังนี้

4.1 ไม่ชอบระเบียบแบบแผน หมายถึง การชอบทำสิ่งต่างๆ อยู่เหนือกฎเกณฑ์โดยยึดถือตนเองเป็นหลัก ไม่ชอบถูกบังคับหรือควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด

4.2 ไม่ชอบความซ้ำซาก หมายถึง ชอบทำกิจกรรมต่างๆ หลายรูปแบบ ไม่ชอบกิจกรรมที่ซ้ำ ๆ กัน

4.3 พึ่งตนเอง หมายถึง การแสดงลักษณะนิสัยของบุคคลที่กระทำสิ่งใดไม่ว่าจะยากหรือง่ายด้วยตนเอง ไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

4.4 ดนแตกต่างจากกลุ่ม หมายถึง ความต้องการที่จะทำตนให้ต่างจากผู้อื่น เป็นตัวของตัวเอง

5. ก้าวร้าว หมายถึง ลักษณะดังนี้

5.1 หุนหันใจเร็ว หมายถึง บุคคลที่กระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ว่องไว ตัดสินใจ ทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่คิดให้รอบคอบ

5.2 ไม่ควบคุมอารมณ์ หมายถึง ผู้ที่อารมณ์เสื่อง่าย อารมณ์ไม่คงที่ ขาดความอดทน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิด กังวลใจ อารมณ์อ่อนไหว

6. ใจกว้าง หมายถึงลักษณะดังนี้

6.1 มองโลกในแง่ดี หมายถึง การมองบุคคลอื่นในลักษณะเป็นมิตร หรือเป็นคนดี

6.2 ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและยอมรับ

6.3 เปิดเผย หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง แสดงพฤติกรรมออกมาตามที่คิดและรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลากหลายท่าน ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวไว้ ผู้วิจัยจึงได้สรุปคุณลักษณะของบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัวไว้ดังนี้

บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มุ่งความสนใจเข้าหาตนเองเมื่อมีสิ่งเร้าลักษณะดังกล่าวจะปรากฏออกมาในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นสำคัญ ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรก็มักจะทำตามมาตรฐานและหลักการ เป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจแต่ตัวเอง การปรับตัวของบุคคลประเภทนี้มักทำการโดยหลบหนี และการเพ้อฝัน

ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มุ่งความสนใจออกนอกตัวเองเมื่อมีสิ่งเร้า ลักษณะดังกล่าว จะปรากฏออกมาในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น สนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตัวเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริง และการสมาคม ปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าหาญ ำแรง ทำอะไรตามสภาพความเป็นจริง

นอกจากนั้นแล้วบุคลิกภาพแบบก้ำกึ่ง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีบุคลิกภาพกลางๆก้ำกึ่งระหว่างเก็บตัว และแสดงตัว หรืออาจกล่าวได้ว่า มีลักษณะไม่เก็บตัวหรือแสดงตัวมากเกินไป

2.8.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

เออร์ล็อก (Herlock)1978 : 238 – 274) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของพัฒนาการทั้งหมดด้านร่างกาย สติปัญญาและสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีระบบระเบียบ สลับซับซ้อนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับในทุกๆ ด้าน ซึ่ง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพแบ่งได้ 2 องค์ประกอบใหญ่ คือ

2.8.1.1 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมและสรีรวิทยา

1. พันธุกรรมเป็นตัวถ่ายทอดสิ่งที่เป็นมรดกทางกรรมพันธุ์จากพ่อแม่และบรรพบุรุษ เป็นตัวกำหนดขอบเขตความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ รวมทั้งลักษณะต่างๆ ของร่างกาย เช่น สีตา โครงสร้างรูปหน้า โดยมีสิ่งแวดล้อม เช่น การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เป็นตัวกระตุ้นหรือกดดันให้บุคคลนั้นพัฒนาไปได้เต็มตามศักยภาพ โดยนักจิตวิทยาบางพวกมีความเชื่อว่าลักษณะทางอารมณ์บางอย่าง เป็นลักษณะเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กบางพวกปรับตัวง่ายยอมรับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ได้เร็ว เด็กพวกนี้จะอารมณ์ดี เด็กบางพวกปรับตัวยากเด็กจะรู้สึกเครียดหรือตื่นเต้นง่ายปรับตัวช้า

2. องค์ประกอบด้านสรีรวิทยา เป็นผลมาจากพันธุกรรมและการพัฒนาตามวัยซึ่งจะพัฒนาไปสู่ภาวะซึ่งแต่ละคนมีระยะเวลาในการเติบโตได้ไม่เท่ากัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ได้แก่ พันธุกรรม ระดับฮอร์โมน อาหาร อารมณ์ เด็ก

จะพัฒนาไปได้ช้ากว่าปกติ ถ้าเด็กมีปัญหาเรื่องการขาดอาหาร การเกิดอุบัติเหตุทำให้เกิดความพิการ หรือความผิดปกติของอวัยวะต่าง ๆ เช่น สมอ การที่บุคคลมีสุขภาพไม่แข็งแรงหรือพิการ ย่อมส่งผลต่อบุคลิกภาพ ทั้งจากการที่บุคคลภายนอกมองเห็นลักษณะรูปร่างของเขาไม่แข็งแรง สมบูรณ์และจากที่บุคคลนั้นมองตนเองทำให้บุคคลนั้นรู้สึกมีปมด้อย

2.8.1.2 องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม

1 ประสบการณ์ ในวัยเด็ก ความสัมพันธ์กับมารดาหรือตัวแทนของมารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เป็นสิ่งที่เด็กเรียนรู้และเลียนแบบ จะสังเกตได้ว่าเด็กมักจะมีบุคลิกภาพหลายอย่างคล้ายพ่อแม่

2 อิทธิพลของวัฒนธรรม ผลของวัฒนธรรมศาสนาความเชื่อ จะมีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของบุคคลเช่นคนในสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส ดังนั้นบุคลิกภาพของคนส่วนใหญ่เห็นว่าบุคคลที่มีลักษณะดีคือ อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น

3 เหตุการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต บุคคลแต่ละคนจะได้รับประสบการณ์ไม่เหมือนกันตั้งแต่เกิด เช่น เป็นบุตรลำดับที่เท่าใด สถานภาพของบุคคล บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลทำให้บุคลิกภาพของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป เช่น บางคนเมื่ออยู่ในครอบครัวจะมีลักษณะเป็นเด็กที่ทำอะไรตามใจพ่อแม่ แต่เมื่ออยู่ในที่ทำงานมีบทบาทเป็นหัวหน้าหน่วยงาน แสดงว่า อิทธิพลของสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของบุคคล

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

3.1 ความหมายของการจัดการศึกษาออกโรงเรียน

การศึกษาออกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษา เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลที่พลาดโอกาสในการศึกษา ด้วยสาเหตุต่าง ๆ และให้การศึกษาเพิ่มเติมหรือเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์แก่ประชาชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น จึงมีผู้ให้ความหมายของการศึกษาออกโรงเรียนต่างๆ ดังนี้

ทองปลิว ชมชื่น (2529 : 14) กล่าวว่า การศึกษาออกโรงเรียน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อขยายบริการการศึกษาให้แก่ประชาชนของประเทศ ที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษามากขึ้น

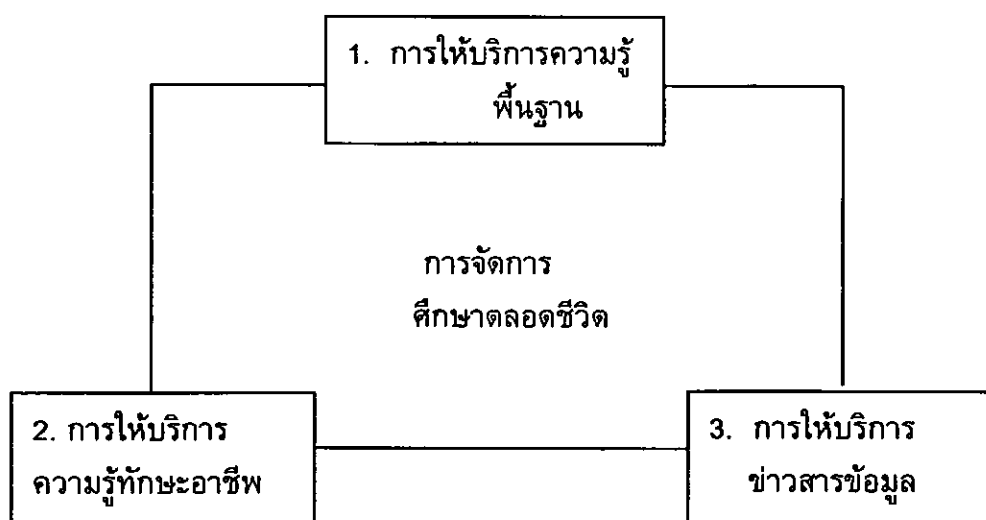
สุนทร สุนันท์ชัย (2529 : 84) กล่าวว่า การศึกษาออกโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่จัดนอกระบบโรงเรียน ไม่เน้นหนักในระเบียบแบบแผน มีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่ามุ่งสนองวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะเจาะจงมากกว่าในการศึกษาในโรงเรียน เช่น การฝึกอาชีพระยะสั้น การฝึกอมรมวิชาต่าง ๆ ระยะสั้น การเผยแพร่ด้วยสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อมวลชน ฯลฯ ลักษณะของการศึกษาออกโรงเรียนที่สำคัญคือ ไม่เป็นการบังคับ

สำหรับกรมการศึกษาออกโรงเรียน (ม.ป.ป. : 11) ได้อธิบายถึงความหมายของการศึกษาออกโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้า

หมายและผู้รับบริการ ที่มีจุดประสงค์ในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนี้อาจเป็นเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่นๆ สำหรับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้น อาจเป็นหน่วยงานทางการศึกษาโดยตรงหรือเป็นหน่วยงานที่อาศัยเป็นเครื่องมือไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาอื่นๆ การศึกษานอกโรงเรียนเป็นลักษณะผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนและกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ในวิถีชีวิตของประชาชน หรือการเรียนรู้ตามอัธยาศัย กล่าวคือ อาจมีการจัดกิจกรรมในรูปกลุ่มผู้เรียนหรือชั้นเรียน แต่เป็นการจัดกิจกรรมที่มีความคล่องตัว ยืดหยุ่นกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียน ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในสังคม ในรูปของแหล่งวิชาหรือเครือข่ายแหล่งวิชา เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากความหมายต่างๆ พอจะสรุปได้ว่า การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มีระบบ แต่เป็นระบบที่อยู่นอกโรงเรียนภาคปกติ เป็นการศึกษาที่มีแบบแผน มีกฎเกณฑ์ มีหลักสูตร และมีวัตถุประสงค์แน่นอน มีผู้จัดและสามารถบอกได้ว่าเรียนแล้วได้อะไร จะรู้อะไร จะจบเมื่อไร จะมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นอย่างไร

การจัดกิจกรรมของการศึกษานอกโรงเรียน เน้นความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการดำเนินชีวิตของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการปฏิบัติการและจัดบริการให้กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง โดยจำแนกการศึกษาตลอดชีวิตออกเป็น 3 ประเภท ตามแผนภูมิ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 การจัดการศึกษาดูตลอดชีวิต (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 23)

จากภาพประกอบสามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

1 การให้บริการความรู้พื้นฐาน ได้แก่

1.1 การณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ

1.2 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน มี 2 ประเภท

1.2.1 ประเภทชั้นเรียน

1.2.2 ประเภทครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน

1.3 การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.)

1.4 การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ มี 3 วิธีการเรียน

1.4.1 วิธีเรียนแบบชั้นเรียน

1.4.2 วิธีเรียนแบบทางไกล

1.4.3 วิธีเรียนแบบตนเอง

2. การให้บริการความรู้ทักษะอาชีพ ได้แก่

2.1 การจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ไม่เกิน 300 ชั่วโมง มีลักษณะ ดังนี้

2.1.1 การฝึกอาชีพประจำที่ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน ฯลฯ

2.1.2 การฝึกอาชีพเคลื่อนที่ (สูนทบ)

2.1 การจัดกลุ่มสนใจ หลักสูตรไม่เกิน 30 ชั่วโมง

3. การให้บริการข่าวสารข้อมูล ได้แก่

3.1 ห้องสมุดประชาชน

3.2 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

3.3 หน่วยโสตทัศนศึกษา (ฉายภาพยนตร์ / ฉายวิดีโอ / นิทรรศการ / หีบหนังสือเคลื่อนที่)

3.4 การจัด / ผลิตรายการวิทยุ / โทรทัศน์ / วิดีโอ

3.5 การผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเสริมความรู้

3.6 การจัดศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประจำจังหวัด

3.7 การจัดพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และท้องฟ้าจำลอง

3.2 วิธีเรียนทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

วิธีเรียนทางไกลเป็นวิธีหนึ่งที่มีความสนใจนิยมของนักศึกษาเป็นอย่างมากในปัจจุบัน มีนักการศึกษาให้ความหมายของวิธีเรียนทางไกลดังนี้

วิจิตร ศรีสอาน (2529: 5-7) ได้ให้ความหมายว่า วิธีเรียนทางไกลหมายถึงระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสมอันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาหลัก โดยมุ่งเน้นผู้เรียนได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนปกติ

เชียรศรี วิวิธศิริ (2535 : 27) ได้กล่าวถึง วิธีเรียนทางไกลในแง่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า วิธีเรียนทางไกลเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยไม่ต้องยึดติดกับครูสอนโดยตรง ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อต่าง ๆ เอง ไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันในห้องเรียน ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกันในด้านระยะทาง ไม่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และห่างกันเรื่องเวลา คือเวลาสอนและเวลาเรียนคนละเวลาไม่ตรงกัน

การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ยึดหลักการผสมผสานระหว่างสังคมเรียนรู้และสังคมเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าด้วยกัน โดยการเรียนการสอนจะอาศัยสื่อเป็นหลัก

เสาวนีย์ เลวลีย์ (2536 : 37) กล่าวว่า วิธีเรียนทางไกลเดิมเรียกว่า วิธีการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุไปรษณีย์ ได้พัฒนารูปแบบขึ้นก่อนมีกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้วิธีสอนทางวิทยุกระจายเสียง ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสารการสอน และจากครูประจำกลุ่ม

จากความหมายของวิธีเรียนทางไกล ดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า วิธีเรียนทางไกลหมายถึง การจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ

จากวิธีการเรียนทางไกลที่ได้กล่าวมาข้างต้น พบว่าการพบกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของวิธีเรียนแบบทางไกล ซึ่งการพบกลุ่มนั้นจะมีครูประจำกลุ่มเข้ามาทำหน้าที่ ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร และกฎเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครูประจำกลุ่มตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด มีดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
2. ทำหน้าที่ธุรการของกลุ่ม เช่น จัดทำบัญชีนักศึกษา แผนการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม แนะนำ แนะนำและตรวจสอบการขึ้นทะเบียนของนักศึกษา
3. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือและให้การสนับสนุนการกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษาทางไกล

หน้าที่ของครูประจำกลุ่มต่อกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน ครูประจำกลุ่มควรมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.2533 : 34)

1. พบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอน ตามวิธีกรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด
2. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน
3. ตรวจสอบฝึกหัด แบบทดสอบ และจัดทำคะแนนระหว่างภาคเรียน
4. ทำหน้าที่ธุรการของกลุ่ม เช่น จัดทำบัญชี ตารางการพบกลุ่ม
5. ประสานงานและให้บริการแก่ผู้เรียนด้านเอกสาร อุปกรณ์การเรียนการสอน
6. รายงานผลปฏิบัติงานตามรายงานประชาสัมพันธ์การเรียนการสอน การศึกษานอกโรงเรียน
7. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน
8. หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อแนะนำหรือแนะแนวการเรียนกับนักศึกษาได้
9. ทำหน้าที่อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน ตามที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติม

หน้าที่ของครูประจำกลุ่มต่อกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ครูประจำกลุ่มควรมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.2533 : 36)

- 1 เป็นผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรมการพบกลุ่มตามหลักสูตร
- 2 เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำในการลงทะเบียนเรียนและเขียนโครงการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มแก่นักศึกษา
- 3 เป็นผู้ประสานงานระหว่างนักศึกษาและหน่วยงาน / บุคลากรที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม
- 4 ร่วมเป็นคณะกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ พิจารณา และอนุมัติโครงการ รวมทั้งร่วมเป็นคณะกรรมการในการกำหนดจำนวนกิจกรรม
- 5 ร่วมเป็นคณะกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการการนิเทศติดตามผลและประเมินผลโครงการ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2535 : 77)

3.4 แนวคิด หลักการประวัตินุญการเรียนรู้ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นศูนย์กลางจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่ที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยากร ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ได้มีนักศึกษาให้ความสนใจและให้คำนิยามเกี่ยวกับความหมายต่างๆกัน ดังต่อไปนี้

ยูเนสโก (Unesco. 1994 : 6) ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน “ เป็นการศึกษาในระบบที่จัดขึ้นโดยประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งข้อมูล เพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยบุคคลสามารถจะศึกษา ค้นคว้า อบรม เรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถตามศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ”

เสาวนีย์ เลวลีย์ (2536 : 164 – 165) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้จะเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการศึกษาแก่เด็กในวัยเรียนและผู้ใหญ่ทุกเพศทุกวัย ตัวศูนย์การเรียนรู้อาจใช้อาคารของโรงเรียน แบ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน อาทิ ศูนย์เกษตร ศูนย์อุตสาหกรรม ศูนย์ศิลปกรรม ศูนย์ภาษา ศูนย์สังคม ฯลฯ แต่ละศูนย์จะมีโปรแกรมการสอนในรูปแบบของชุดการสอน (Package or Modules) ผู้เรียนสามารถเรียนตามความสามารถและความสนใจของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน หลักสูตรการเรียนไม่กำหนดเวลาเรียน ไม่บังคับผู้เรียนให้เข้านั่งเรียน เว้นแต่จะสมัครใจ

ชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2538 : 1) กล่าวว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน “ คือสถานที่ใด ๆ ที่จัดขึ้นอย่างง่าย ๆ ให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง จากสื่อการเรียนการสอน หลายรูปแบบ หลายชนิด และหลายประเภท โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้การส่งเสริม สนับสนุนด้านสื่อชุดการเรียนและอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้าของกลุ่มเป้าหมาย”

จินดา นูเร (2539 : 15) กล่าวว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ข้อมูลข่าวสาร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นสถานที่จัดให้มีการเรียนของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน และเป็นแหล่งให้บริการทรัพยากร การศึกษาชุมชน

ทิพวัลย์ มาแสง (2539 : 7) ได้แปลและให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง สถาบันการศึกษาท้องถิ่นนอกระบบโรงเรียน เพื่อหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองปกติ จัดโดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้มี ทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชน มีข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ในรูปแบบต่างๆ ในท้องถิ่น

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540 : 2) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์รวมการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึง และครอบคลุมพื้นที่ ตลอดจนเป็นแหล่งบริการชุมชน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน กลมกลืนกับวิถีชีวิตของชุมชน ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดสังคมการเรียนรู้และพึ่งตนเอง รวมทั้งเสริมสร้างวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย

สวัสดี ดีขึ้น (2541 : 6) กล่าวว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนา การบริการ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการโดยชุมชน เพื่อชุมชน ศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีอาคาร สถานที่ มีสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีกิจกรรมเรียนรู้และพัฒนาต่าง ๆ มีผู้เรียนหรือผู้รับบริการ โดยมีระบบการบริหาร การจัดการ และการให้บริการ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจากบริบทดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษา ค้นคว้า อบรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนมีบทบาทส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความสามารถตามศักยภาพของประชาชน โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล ศาลาประชาคม วัด โรงเรียน หอสมุด สถานประกอบการ ศูนย์วัฒนธรรม เป็นต้น

การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (สวัสดี ดีขึ้น. 2541 : 45 – 48) การจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานหมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน เรียนรู้ในชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพชุมชน ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งการรับทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนจะมีส่วนให้ผู้เรียนไม่ต้องเรียนในสิ่งที่ไกลตัว และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน ดังนั้น การเรียนรู้ในชุมชน โดยการปฏิบัติจริงในชุมชนจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ลึกซึ้งของความเป็นเจ้าของชุมชน เป็นสมาชิก เป็นส่วนหนึ่งของ

ชุมชน ชุมชนให้การยอมรับผลจากการเรียนรู้จะเป็นผลผลิตที่เห็นได้และเกิดขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสถาบันหรือองค์กรที่มีอยู่ชุมชนได้สามารถสืบทอดวิถีชีวิตและสามารถผลิตคนที่สามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและหน่วยปฏิบัติ ดำเนินงานงานการศึกษาออกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน เรียกว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ครช.) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นสถานที่สำหรับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย และสื่อการเรียนต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนที่เรียกว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และทำหน้าที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน ที่ต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของชุมชน ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะอยู่ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ และภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอจะให้การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา งบประมาณและบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียน รวมทั้งการเอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลจะให้การสนับสนุนทางด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับชุมชน ร่วมกำหนดนโยบาย แผนงาน รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยเจตนารมณ์ของกรมการศึกษาออกโรงเรียนต้องการให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นสมบัติของชุมชนโดยแท้จริง เพื่อชุมชนจะสามารถร่วมทำกิจกรรมและใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากที่สุด ชุมชนจะมีแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัว ซึ่งสามารถจะหาข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ สะดวกขึ้น มีโอกาสที่จะเรียนเพื่อยกระดับการศึกษาของตนเอง มีผู้ที่สามารถจะขอคำแนะนำในเรื่องราวต่างๆ ได้ง่ายและมากขึ้น การดำเนินงานของการศึกษาออกโรงเรียนในรูปแบบดังกล่าวของกรมการศึกษาออกโรงเรียนจึงอาจนับว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาคุณภาพของคนและสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชนได้อย่างแท้จริง

การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดตั้งอยู่ในชุมชน กำกับดูแลโดยองค์กรชุมชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อปวงชนตามแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

โดยหลักการแล้ว ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ครช.) ยึดหลักการใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษาของชุมชน ดังนั้น การส่งเสริมการดำเนินงานของกรมการศึกษาออกโรงเรียนในเรื่องศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะมีหลักการดังนี้ (กรมการศึกษาออกโรงเรียน.ม.ป.ป.ช. : 8 – 15)

1. การบริการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จะจัดอย่างเป็นระบบอยู่ในชุมชน โดยการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบแก่ประชาชนในชุมชน โดยการทำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เน้นการให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ทรงภูมิปัญญา ในชุมชนเป็นเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ในชุมชน

3. การจัดให้มีสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น สื่อเอกสารหนังสือ ตำรา แบบเรียนต่างๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วัสดุทัศนูปกรณ์ โทรทัศน์ วัสดุทัศนูปกรณ์ผ่านดาวเทียม ETV ฯลฯ

4. การจัดให้มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหน่วยละ 1 คน โดยปฏิบัติงานเต็มเวลา และได้รับค่าตอบแทนไม่เกินวุฒิ

5. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) เป็นของประชาชน ระบบการดำเนินงานควบคุมดูแลโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยหน่วยงานระดับภาค จังหวัด และอำเภอ เป็นองค์กรให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 145 คน เป็นครูชาย จำนวน 59 คน และ ครูหญิง จำนวน 86 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 145 คน เป็นครูชาย จำนวน 59 คน และ ครูหญิง จำนวน 86 คน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 1 แสดงการจำแนกระดับชั้นการสอนของครู ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนการศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

ระดับชั้นที่สอน	เพศ		รวม
	ครูชาย	ครูหญิง	
มัธยมศึกษาตอนต้น	21	39	60
มัธยมศึกษาตอนปลาย	38	47	85
รวม	59	86	145

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีทั้งหมด 8 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับที่ของการเกิด ภูมิลำเนา ประสบการณ์ทำงาน และระดับชั้นที่สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนตัวของครู ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับที่การเกิด ภูมิลำเนา ประสบการณ์ทำงาน และระดับชั้นที่สอน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () และเติมข้อความที่สมบูรณ์ในช่อง.....ให้ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านในปัจจุบัน

- 1 เพศ
() ชาย () หญิง
- 2 อายุ ปี
- 3 วุฒิการศึกษา
() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
- 4 สถานภาพสมรส
() โสด () คู่ () หม้าย
- 5 ลำดับที่ของการเกิด
() บุตรคนโต () บุตรคนกลาง () บุตรคนเล็ก
- 6 ภูมิลำเนา
() เป็นคนในชุมชนที่ปฏิบัติงาน () เป็นคนนอกชุมชน
- 7 ประสบการณ์การทำงาน ปี
- 8 ระดับที่สอน
() ระดับประถม () มัธยมศึกษาตอนต้น () มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพของ สมจิต อภิชนาพงศ์ (2523 ; 73 - 75) และ ระจิตร์แก้ว เล็กอุทัย (2542 : 122 - 123) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพตามแนวคิดที่ได้จาก ข้อ 2.1 และ 2.2

ลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดวิธีเคิลลิท (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลด้านบุคลิกภาพ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ด้านแสดงตัว ข้าพเจ้ามักพูดตรงไปตรงมาที่ใจคิด					
00	ด้านเก็บตัว ข้าพเจ้าชอบเก็บความรู้สึกไว้					

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก (แสดงตัว)		ข้อความที่มีความหมายทางลบ (เก็บตัว)	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 5.00 หมายถึง มีบุคลิกแบบแสดงตัว

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.49 หมายถึง มีบุคลิกแบบเก็บตัว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวของ ประกายทิพย์ พิชัย (2539 ; 82 – 83) และระจิตร์แก้ว เล็กอุทัย (2542 : 131 – 133) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 สร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 3.1 และ 3.2

ลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดวิธีเคิลลิท (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	พฤติกรรมที่กับสมาชิกในครอบครัวปฏิบัติต่อครูสมาชิกที่บ้านไม่ค่อยซักถามเรื่องงานของข้าพเจ้า					
00	พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อกับสมาชิกในครอบครัวท่านเป็นคนที่อยู่ในโอวาทของบิดามารดา					

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

จริงน้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์ในการแปลงความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 - 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวดี

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.26 - 3.74 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.25 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงาน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทางกายภาพในที่ทำงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับทางกายภาพในที่ทำงานของ เกษม กลัดแพ (2537) และ โชติ เกิดบัณฑิต (2539) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ

4.3 สร้างแบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงาน ตามแนวคิดที่ได้จาก ข้อ 4.1 และ 4.2

ลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดวิธีเคิลลิท (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงาน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ศูนย์การเรียนรู้ของท่านมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
00	ศูนย์การเรียนรู้ของท่านมีอุปกรณ์เพียงพอในการใช้งาน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์					

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก
(คะแนน)

จริงที่สุด	5
จริง	4
จริงบ้าง	3
จริงน้อย	2

ข้อความที่มีความหมายทางลบ
(คะแนน)

1
2
3
4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์ในการแปลงความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 – 5.00 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพในที่ทำงานที่ดี

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.26 – 3.74 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพในที่ทำงานปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 2.25 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพในที่ทำงานไม่ดี

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

5.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับผู้บังคับบัญชา ของ นิยม สุวรรณะ (2541 ; 137 – 144) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ

5.3 สร้างแบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงาน ตามแนวคิดที่ได้จาก ข้อ 5.1 และ 5.2 ลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดวิธีเคิลิร์ท (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา ข้าพเจ้าปฏิบัติตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา					
00	พฤติกรรมที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อครู ผู้บังคับบัญชาให้ความเอาใจใส่ต่อการทำงาน ของข้าพเจ้า					

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

	(คะแนน)	(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์ในการแปลงความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 – 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูผู้บังคับบัญชาดี

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.26 – 3.74 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับ

บัญชาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 2.25 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับ

บัญชาไม่ดี

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน มีวิธีการสร้างดังนี้

6.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

6.2 ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน ของ พะยอม ธีรยุทธ (2540 : 132 -134) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

6.3 สร้างแบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงาน ตามแนวคิดที่ได้จาก ข้อ 6.1 และ 6.2

ลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดวิธีเคิลิร์ท (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติกับเพื่อนร่วมงาน ข้าพเจ้ายินดีรับฟังความคิดเห็นของ เพื่อนร่วมงาน					
00	พฤติกรรมที่เพื่อนร่วมงานปฏิบัติกับครู เพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าเห็นแก่ตัว					

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

จริงน้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด 1

5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย(วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 – 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงานดี

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.26 – 3.74 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน
ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 2.25 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงานไม่ดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา

7.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

7.2 ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับนักศึกษา ของ นิยม สุวรรณะ (2541 : 137 - 144) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

7.3 สร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 7.1 และ 7.2

ลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดวิธีเคิลลิท (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติกับนักศึกษา ครูให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา					
00	พฤติกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติกับครู นักศึกษาให้ความเคารพและเชื่อฟังครู					

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 – 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาดี
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.26 – 3.74	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 2.25	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

8.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

8.2 ศึกษาแบบสอบถาม ของ นภาพร พุ่มพฤษ (2529 : 151 - 153) เซาวนา อมรสงเจริญ (2537 : 62 - 66) สถิต ภัทระ (2533 : 123 - 126) สมพิศ ไชยกิจ (2536 : 92 - 93) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

8.3 สร้างแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง ตามแนวคิดที่ได้จาก ข้อ 8.1 และ 8.2 ลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดวิธีเคิร์ท (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งในแบบสอบถามจะมีข้อความแทนความรู้สึกของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การยอมรับตัวเอง
2. การได้รับการยอมรับจากครอบครัว
3. การได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา
4. การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน

วิธีตอบแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบสอบถามทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร มากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาแล้วให้ใส่เครื่องหมาย.../....ลงในช่องนั้นในกระดาษคำตอบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ด้านการยอมรับตนเอง ฉันพอใจในรูปร่างของฉัน					
00	ด้านการได้รับการยอมรับจากครอบครัว ผู้ปกครองเอาใจใส่ในตัวฉัน					
000	ด้านการได้รับการยกย่องจากผู้บังคับบัญชา ฉันได้รับคำชมจากหัวหน้าบ่อยๆ					
0000	ด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ฉันเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี					

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 – 5.00	หมายถึง	มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.26 – 3.74	หมายถึง	มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 2.25	หมายถึง	มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทุกตอนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ อาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ ตรวจสอบหาความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อความคำถาม และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้

2. หาค่าจำแนก โดยนำแบบสอบถามทั้งหมด ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษาออกโรงเรียน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจสอบแล้วว่า 30 คน มาเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด แล้วแยกคะแนน 25 % ที่ได้คะแนนสูงสุด และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t - test และเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ผลดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.24 - 5.58

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว ได้จำนวน 16 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.43 - 7.70

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงานได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.43 - 7.00

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูผู้บังคับบัญชาได้จำนวน 14 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.19 - 7.89

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงานได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.36 - 7.51

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.33 - 7.63

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองได้จำนวน 20 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.30 - 7.48

3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้เฉพาะแบบสอบถามที่ได้เลือกไว้ในข้อ 2 ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเชื่อมั่น ดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7476

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7530

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงาน ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7314

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูผู้บังคับบัญชา ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7408

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7411

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7439

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7491

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์นั้น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 เพื่อขออนุญาตใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของครูศูนย์การเรียนชุมชน

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 145 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม - 14 สิงหาคม 2547 ได้รับคืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับทางสังคมศาสตร์ SPSS / PC + (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้การคำนวณความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. วิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t - test

2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3.2 วิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S.S	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Squares
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ F distribution
df	แทน	degree of freedom
d	แทน	สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1 โดยใช้คะแนนดิบ
$\square$	แทน	สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 โดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน	สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1 โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ
Y	แทน	ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
x_1	แทน	เพศ
x_2	แทน	อายุ

x ₃	แทน	วุฒิการศึกษา
x ₄	แทน	สถานภาพ
x ₅	แทน	ลำดับที่เกิด
x ₆	แทน	ภูมิลำเนา
x ₇	แทน	ประสบการณ์การทำงาน
x ₈	แทน	ระดับการสอน
x ₉	แทน	บุคลิกภาพ
x ₁₀	แทน	สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว
x ₁₁	แทน	ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน
x ₁₂	แทน	สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา
x ₁₃	แทน	สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน
x ₁₄	แทน	สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ที่เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับการเกิด ประสบการณ์ ระดับชั้นการสอน

ตอนที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกภายในครอบครัว ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา และความภาคภูมิใจในตนเองของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ ที่สามารถพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ที่เป็นกลุ่มประชากร จำนวนเพศ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับที่ของการเกิด ภูมิลำเนา ระดับชั้นที่สอน ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1

ปัจจัย	ระดับของปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	59	40.7
	หญิง	86	59.3
	รวม	145	100.0
สถานภาพการสมรส	โสด		84.1
	คู่	122	15.9
	หม้าย	23	0
	รวม	0	
วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี		
	ระดับปริญญาตรี	0	0
	สูงกว่าปริญญาตรี	145	96.6
	รวม	5	3.4
ลำดับที่การเกิด	บุตรคนโต		
	บุตรคนกลาง	0	0
	บุตรคนเล็ก	145	96.6
	รวม	5	3.4
ลำดับที่การเกิด	บุตรคนโต	51	35.2
	บุตรคนกลาง	68	46.9
	บุตรคนเล็ก	26	17.9
	รวม	145	100.0
ภูมิลำเนา	อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงาน	129	89.0
	อยู่นอกพื้นที่ปฏิบัติงาน	16	11.0
	รวม	145	100.0
ระดับชั้นที่สอน	ระดับประถม		
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	0	0
	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	60	41.4
	รวม	85	58.6
ระดับชั้นที่สอน	ระดับประถม		
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	60	41.4
	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	85	58.6
	รวม	145	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า ครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1 เป็นเพศหญิง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 ส่วนเพศชาย มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับปริญญาตรี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 96.6 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 แต่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีไม่มี สถานภาพพบว่าโสดมากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 84.1 รองลงมาเป็นสถานภาพคู่มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 แต่สถานภาพหม้ายไม่มี

เป็นบุตรคนกลางมากที่สุด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 รองลงมาเป็นบุตรคนโต จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 บุตรคนเล็กน้อยที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 ภูมิสำเนาส่วนใหญ่เป็นคนที่ไม่ได้มีภูมิสำเนาอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงานจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 89.0 ส่วนคนที่มิมีภูมิสำเนาอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงานจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ระดับการสอนพบว่าส่วนใหญ่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 85 คนคิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 สอนระดับประถมศึกษาไม่มี

ตอนที่ 2 : แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ทำงาน บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาและความภาคภูมิใจในตนเอง

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ปัจจัย	N	X	S.D	การแปลผล
อายุ	145	27.27	4.12	วัยผู้ใหญ่ตอนต้น
บุคลิกภาพ	145	2.96	.2135	แบบแสดงตัว
ประสบการณ์ในการทำงาน	145	1.74	.8231	น้อย
สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว	145	2.95	.2166	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา	145	3.08	.3016	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน	145	2.95	.2144	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา	145	2.92	.2225	ปานกลาง
ความภาคภูมิใจในตนเอง	145	3.26	.4207	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของปัจจัยด้านอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของปัจจัยบุคลิกภาพอยู่ในบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 : ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อม ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับความภาคภูมิใจในตนเอง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผู้วิจัยได้นำตัวแปรทั้งหมด 12 ปัจจัย ได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) วุฒิการศึกษา (X_3) สถานภาพสมรส (X_4) ลำดับที่ของเกิด (X_5) ภูมิลำเนา (X_6) ประสบการณ์ในการทำงาน (X_7) ระดับชั้นการสอน (X_8) บุคลิกภาพ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน (X_{13}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา (X_{14}) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับความภาคภูมิใจในตนเอง

ปัจจัย	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	Y
X ₁	1.000	.059	-.010	-.025	-.023	-.112	-.052	-.154	-.076	-.063	-.023	-.032	-.019	.064	.009
X ₂		1.000	.321**	.650**	.016	.056	.720**	-.127	.150	.020	-.055	-.036	.081	.122	-.013
X ₃			1.000	.254**	-.127	-.023	.227**	-.007	-.020	.055	-.073	-.040	.013	.009	.133
X ₄				1.000	.026	-.028	.595**	-.095	.203*	.028	-.078	-.041	-.031	.164*	-.019
X ₅					1.000	-.086	-.005	-.125	-.023	-.137	.086	.022	-.053	.046	-.021
X ₆						1.000	.051	-.028	.046	-.110	-.024	-.027	.162	.085	-.049
X ₇							1.000	-.091	.207	.036	-.029	-.009	.012	.076	.090
X ₈								1.000	.049	.105	-.002	-.011	.021	.072	-.013
X ₉									1.000	.129	.171*	.182*	.222**	.204*	.192*
X ₁₀										1.000	.043	.145	.222**	.151	.259**
X ₁₁											1.000	.542**	.210*	.071	.198*
X ₁₂												1.000	.070	-.038	.297**
X ₁₃													1.000	.276**	.203*
X ₁₄														1.000	-.044
Y															1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10}) และสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X_{12}) และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง มี 12 ตัว ได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) วุฒิการศึกษา (X_3) สถานภาพสมรส (X_4) ลำดับที่ของการเกิด (X_5) ภูมิลำเนา (X_6) ประสบการณ์ทำงาน (X_7) ระดับชั้นที่สอน (X_8) บุคลิกภาพ (X_9) ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน (X_{13}) สัมพันธระหว่างครูกับนักศึกษา (X_{14})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครู โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังแสดงในตาราง 5 – 6

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้ความภาคภูมิใจในตนเองของครูเป็นเกณฑ์

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	3.461	1.730.	11.157**
Residual	142	22.25	.155	
Total	144	25.489		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองของครู มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงกับตัวแปร 2 ปัจจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการเชิงเส้นตรงได้ จึงคำนวณ หาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครู โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ปัจจัย	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	.370	.110	.265	.297	.088	13.838**
(X ₁₂ · X ₁₀)	.428	.153	.220	.369	.136	7.817**
R = .369						
R ² = .136						
SE = .153						
a = .860						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครู มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X₁₂) และสัมพันธภาพระหว่างครูกับในครอบครัว (X₁₀) ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัย สามารถร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยความภาคภูมิใจในตนเองของครู ได้ร้อยละ 13.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ ความภาคภูมิใจในตนเองของครูในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .860 + .370 X_{12} + .428 X_{10}$$

สมการพยากรณ์ ความภาคภูมิใจในตนเองของครูในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .265 X_{12} + .369 X_{10}$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อม ในศูนย์การเรียนชุมชน กับความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนชุมชน มีความสัมพันธ์กับ ความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนชุมชน ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 145 คน เป็นครูชาย จำนวน 59 คนและ ครูหญิง จำนวน 86 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร1 ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 145 คน เป็นครูชาย จำนวน 59 คน และ ครูหญิง จำนวน 86 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ซึ่งมีทั้งหมด 8 ดอนดังนี้

ตอนที่ 1. แบบสอบถามความสัมพันธ์ด้านข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับที่ของการเกิด ภูมิลำเนา ประการณทำงาน และระดับชั้นที่สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.24 - 5.58 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7476

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว ได้จำนวน 16 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.43 - 7.70 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7530

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทางกายภาพในที่ทำงานได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.43 - 7.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7314

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูผู้บังคับบัญชาได้จำนวน 14 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.19 - 7.89 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7408

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงานได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.36 - 7.51 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7411

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาได้จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.33 - 7.63 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7439

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองได้จำนวน 20 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.30 - 7.48 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7491

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือรับรองในการทำวิจัย แล้วยื่นให้แก่ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง จำนวน 145 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม - 14 สิงหาคม 2545 และได้รับคืนมาครบทุกฉบับ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 145 ฉบับ มาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์การเรียนชุมชนกับความภาคภูมิใจในตนเอง โดยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์การเรียนชุมชน ที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10})

2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีทั้งหมด 12 ปัจจัย ได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) วุฒิการศึกษา (X_3) สถานภาพสมรส (X_4) ลำดับที่เกิด (X_5) ภูมิลำเนา (X_6) ประสบการณ์การทำงาน (X_7) ระดับชั้นการสอน (X_8) บุคลิกภาพ (X_9) ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน (X_{13}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา (X_{14})

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10})

4. สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ

4.1 สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูโดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .860 + .370 X_{12} + .428 X_{10}$$

4.2 สมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูโดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .265 X_{12} + .369 X_{10}$$

อภิปรายผลการศึกษา

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10}) ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้

1.1 สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าครูที่มีสัมพันธภาพกับผู้บังคับบัญชาดี มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะครูปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา รับฟังข้อเสนอนั้นและนำไปปฏิบัติตาม การให้ความเคารพผู้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ ในขณะเดียวกันผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และมอบหมายงานให้อย่างเท่าเทียมกัน ย่อมทำให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข ทั้งร่างกายและจิตใจ และมีคุณภาพในการทำงาน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ดังที่ วลัยลักษณ์ สวัสดิ์นฤเดช (2539 : 90) พบว่า ข้าราชการฝ่ายธุรการมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมด้านผู้บังคับบัญชาปานกลาง และนเรศ ภูโคกสูง (2541 : 137) พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับ

บัญชา อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารของธนาคารกสิกรไทย มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน รู้จักใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ มอบหมายงานที่ชัดเจน ให้การยอมรับนับถือในผลงาน เลื่อนขั้น ตำแหน่ง โดยยึดถือระดับความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นหลัก เป็นการบริหารงานที่ดีทั้งคนและงาน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองในการปฏิบัติงาน

1.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่าครูที่มีสัมพันธภาพกับครอบครัวดี มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะสมาชิกครอบครัวตั้งเป้าหมายในการทำงานที่ตั้งไว้ สำหรับครูที่ทางสมาชิกในครอบครัวต้องการจะให้ครูเป็น ต้องการให้ครูประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และต้องการให้นำความรู้ที่เรียนมา นำมาใช้กับครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เฮอร์ล็อก (Hurlock 1973 : 188) กล่าวว่า บิดามารดาจะมีภาพหรือความใฝ่ฝันให้ลูกเป็นอะไรตั้งแต่เด็กยังไม่เกิด สิ่งที่บิดามารดา คาดหวังเป็นแบบที่หล่อหลอม ความหวังของบิดามารดาที่มีต่อเด็กตลอดชีวิต บิดามารดาบางคนมักจะคิดตัดสินใจไว้เลยว่า ลูกควรจะจบการศึกษาระดับใด ควรจะประกอบอาชีพอะไร ควรเรียนได้ดีขนาดไหน และควรมีสถานภาพทางสังคมในระดับใด

2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มี 12 ปัจจัย ได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) วุฒิการศึกษา (X_3) สถานภาพสมรส (X_4) ลำดับที่เกิด (X_5) ภูมิลำเนา (X_6) ประสบการณ์การทำงาน (X_7) ระดับชั้นการสอน (X_8) บุคลิกภาพ (X_9) ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน (X_{13}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา (X_{14})

2.1 เพศ เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครู แสดงว่า

ครูหญิงบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะครูหญิงมีความสุขภาพอ่อนโยน มีบุคลิกทำที่ที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม และเนื่องจากในปัจจุบัน สังคมได้เปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้เพศหญิงทำงานนอกบ้านได้ ประกอบสภาพทางเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบันทำให้ทุกคนต้องช่วยกันทำมาหากินเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เพศหญิงจึงมีความกระตือรือร้นและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมสังคมทั่วไปจึงทำให้มีความภาคภูมิใจในตนเองกับบุคคลอื่น

ครูหญิงบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะครูหญิงบางคนเป็นคนไม่มีมนุษยสัมพันธ์ หงุดหงิด โมโหง่าย ใจร้อน มีการแสดงออกการควบคุมอารมณ์ไม่ดี ไม่กล้าคิดหรือตัดสินใจเอง แก้ปัญหาไม่เป็น ต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นผู้คล้อยตามอยู่ตลอดเวลา และอาจเนื่องจากไม่มีภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว ไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากรับผิดชอบตัวเองเพียงผู้เดียว จึงทำให้ขาดความกระตือรือร้น ไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำให้ขาดความภาคภูมิใจในตนเองเกี่ยวกับบุคคลอื่น ตามที่อุบล ภัตตะ (2535 : 24) กล่าวว่า ความแตกต่างในแง่ความสามารถในการทำงานระหว่างเพศลดน้อยลง แต่ความแตกต่างระหว่างเพศยังเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อจิตใจและพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอนก สงสุวรรณ (2538 : 81) ที่ศึกษาทัศนคติของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

ที่มีต้องงานและเพื่อนร่วมงาน พบว่าครูชายและครูหญิง มีทัศนคติต้องงานและเพื่อนร่วมงานไม่แตกต่างกัน

ครูชายบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะครูชายมีความใจกว้าง สุภาพ มีความมั่นใจในตนเองและปรับตามสภาวะแวดล้อมได้ดี มีอารมณ์ขัน กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นหัวหน้างานในที่ทำงาน และหรือเป็นหัวหน้าครอบครัว จึงทำให้มีความภาคภูมิใจในตนเองกับบุคคลอื่น

ครูชายบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะครูชายบางคนมีบุคลิกภาพ ท่าทีไม่เป็นมิตร ขาดมนุษยสัมพันธ์ ขัดแย้งกับผู้อื่นบ่อย ๆ มีการแสดงออกอย่างไม่เหมาะสม ขาดความเป็นผู้นำ ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามผู้อื่น จึงทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเองกับบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปลายมาศ ขุนภักดี (2533 : 97) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

2.2 อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองในตนเองของครู แสดงว่าครูที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคนบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ในขณะที่เดียวกันครูที่อยู่ในช่วงวัยกลางคน มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย

ครูที่มีอายุช่วงวัยกลางคนบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะครูที่มีอายุช่วงวัยกลางคน เป็นช่วงที่มีความมั่นคงในชีวิต มีการดำเนินชีวิตที่ดีมีระยะหนึ่ง ทำให้เกิดการเรียนรู้ การปรับตัวและการได้ประสบการณ์จากการเรียนรู้มาแล้ว มีการแสดงออกที่เหมาะสม ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นและปรับตัวได้ดี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ดังที่

นวลอนงค์ ศรีชัยรัตน์ (2534 : 32) กล่าวว่า อายุของบุคคลเป็นสิ่งที่สัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาระดับวุฒิภาวะที่เพิ่มขึ้นมากขึ้น ตามอายุมากขึ้น

ครูที่มีอายุช่วงวัยกลางคนบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะครูที่มีอายุมากขึ้น มีการล้มเหลวของการดำเนินชีวิตด้านครอบครัวและการทำงาน จึงทำให้เกิดความท้อแท้หมดกำลังใจในการปฏิบัติงาน และครูที่อายุมากขึ้นมักจะขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ขาดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ดังที่ สมบุญ พลหาญ (2538 : 62) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลโรงพยาบาลศรีธัญญา พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณวดี สนธิทรัพย์ (2542 : 79) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร พบว่า อายุไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาล

2.3 ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครู แสดงว่าครูบางคนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จะเป็นผู้ที่มองโลกทัศน์กว้างไกลและลึกซึ้งกว่าและมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน มีความรับผิดชอบมากขึ้น รักความก้าวหน้า จึงทำให้มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ดังที่ นเรศ ยกย่องและชื่นชมต่อสังคมรอบข้าง พร้อมทั้งมีตำแหน่งหน้าที่การงานมั่นคง มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะตามศักยภาพ

ของตน จึงทำให้มีความภาคภูมิใจในตัวเองมาก ดังที่ นเรศ ภูโคกสูง (2541 : 438) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในเรื่องอิสระในการตัดสินใจปฏิบัติงานและเสนอแนะมากกว่าพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด ที่มีวุฒิการศึกษาดำกว่า

ครูบางคนมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่มากขึ้น เพราะได้รับการคาดหวังจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้เกิดความเครียด วิตกกังวลในการปฏิบัติงาน ดังนั้นระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จึงไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.4 สถานภาพโสดไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครู แสดงว่าครูที่มีสถานภาพโสดบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะครูโสดไม่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาที่ต้องให้ครอบครัว ทำให้มีเวลาให้กับการเป็นส่วนตัว จึงทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ดังที่ สมจินต์ ชาญกระบี่ (2542 : 72) ศึกษาพบว่า บุคลากรสาธารณสุขที่มีสถานภาพสมรสโสด มีบทบาทที่เป็นจริงสูงกว่าบุคลากรสาธารณสุขที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ

ครูที่มีสถานภาพโสดบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะครูโสดจะมีอิสระในการดำเนินชีวิต มีความต้องการแสวงหาความต้องการของตนมาก มีการตัดสินใจเปลี่ยนงานได้มากและมีความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน ดังที่ นิโคลส์ (Nichois. 1971 : 223) ได้ศึกษาสถานภาพสมรสของพยาบาลพบว่า กลุ่มพยาบาลที่เป็นโสด มีความตั้งใจลาออกจากองค์กรมากกว่าผู้ที่สมรสแล้ว

2.5 ครูที่มีสถานภาพคู่ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครูแสดงว่าครูที่มีสถานภาพคู่บางคน มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะ ครูที่มีสถานภาพคู่มีความสุขกับครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวดี มีการแสวงหาความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอยู่เสมอ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ดังที่ สุวิทย์ แสนสุข (2544 : 100) ที่ศึกษาเรื่องขวัญในการทำงานของพนักงานบริษัท ซีเกท เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า พนักงานที่มีสถานภาพสมรสแล้ว มีการตั้งจุดมุ่งหมายร่วมระหว่างคู่สมรสว่าสิ่งใดมีค่าสำหรับครอบครัว และการทำงานอย่างมานะพยายาม จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่บรรลุจุดมุ่งหมาย

ครูที่มีสถานภาพคู่บางคน มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะ ครูที่มีสถานภาพคู่มีการดำเนินชีวิตที่ล้มเหลว เกิดความเหนื่อยหน่ายและท้อแท้ ไม่มีความสุข ดังที่ สุระยา สัมมาวาท (2532 : 63 – 75) ทำการศึกษา เรื่องความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลรามาริบัติ พบว่า พยาบาลประจำการซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านสถานภาพการสมรส มีความเหนื่อยหน่ายในแต่ละด้านต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กมลลักษณ์ ทองสมัคร (2541 : 90) ที่ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

2.6 ลำดับที่ของการเกิดไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครู แสดงว่า

ครูที่เป็นบุตรคนโตบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะบทบาทของความเป็นพี่ที่ต้องดูแลน้อง ๆ แทนพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่ต้องประกอบอาชีพหารายได้มาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวให้พอเพียงกับสภาพความเป็นอยู่โดยที่อาจจะไม่มีเวลามาดูแลบุตรได้อย่างเต็มที่ จึงต้องมอบหมายภาระหน้าที่ให้บุตรคนโตดูแลอีกทางหนึ่งในขณะเดียวกันบุตรคนโตก็ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่น้องๆ เพื่อให้น้องๆ รักและเคารพนับถือตนเอง ซึ่งจะเป็นการง่ายต่อการปกครองดูแลซึ่งกันและกัน จึงทำให้บุตรคนโตมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก

ครูคนที่เป็นบุตรคนโตบางคนมีความภาคภูมิใจในตัวเองน้อย ทั้งนี้เพราะมีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีโอกาสใช้ชีวิตอย่างอิสระตามความต้องการของตนเอง รู้สึกว่าตนเองขาดความรักหรือพ่อแม่รักตนเองน้อยลง คิดว่าน้องมาแย่งความรักของพ่อแม่ไปจากตนเอง บางคนพ่อแม่ตั้งความหวังไว้สูง ทำอะไรจึงต้องระวังเป็นพิเศษเกิดความวิตกกังวลกลัวจะทำไม่ได้ดี จึงทำให้มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย

ครูที่เป็นบุตรคนกลางบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะมีความเป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากพ่อแม่ให้ความสนใจกับบุตรคนโตและให้ห้วงใยบุตรคนเล็กมากกว่าตน จึงทำให้บุตรคนกลางมีความอิสระในด้านการคิด การกระทำ ต้องรับผิดชอบตนเอง ช่วยเหลือตนเอง ส่งผลให้มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก

ครูที่เป็นบุตรคนกลางบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะมีความรู้สึกที่ตนเองขาดความรักจากคนในครอบครัว ไม่มีใครให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ไม่มีที่พึ่ง ไม่มีกำลังใจ ไม่กล้าแสดงออก ส่งผลให้มีความภาคภูมิใจในตนเองตนเองน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ เกตุขำ (2515 : 177) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสุโขทัย พบว่าวัยรุ่นที่เป็นลูกคนกลาง มีความรู้สึกว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อยกว่าวัยรุ่นที่เป็นลูกคนแรกหรือคนสุดท้าย ทำให้วัยรุ่นที่เป็นลูกคนกลางมีลักษณะความเป็นผู้นำน้อยกว่าลูกคนแรก

ครูที่เป็นบุตรคนเล็กบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะได้รับความรักความเอาใจใส่ดูแลจากพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวอย่างเต็มที่ มีความกล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าทำ เพราะทุกคนมักจะอภัยให้เสมอเมื่อกระทำผิด ไม่ต้องรับภาระหน้าที่หรือมีความรับผิดชอบมากเท่ากับพี่ ๆ ของตน จึงทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมาก แต่ครูที่เป็นบุตรคนเล็กบางคนมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะได้รับการดูแลตามใจมากเกินไป ไม่มีโอกาสได้คิดหรือทำอะไรได้ด้วยตนเอง เพราะมีคนคอยทำแทนให้ทุกอย่าง จึงกลายเป็นคนทำอะไรไม่เป็น ใช้อารมณ์เป็นเครื่องตัดสินใจ ไม่มีความเป็นผู้นำต้องคอยพึ่งพาผู้อื่น ดังนั้นจึงมีความเชื่อมั่นในตัวเองน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพรรณ โสมนะพันธ์ (2529 : ค - ง) ที่ได้ศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุตร ซึ่งจำแนกตามลำดับของการเกิดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 228 คน ผลการศึกษาพบว่า บุตรคนสุดท้ายมีปัญหาบุคลิกภาพด้านอารมณ์มากกว่าบุตรคนแรก

เรียน เช่น งานธุรการ งานบุคลากร ทำให้เกิดความเครียด ต้องแข่งกับเวลา ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพจิตและส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองน้อยลง

2.10 สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครู แสดงว่า

ครูบางมีความสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะเพื่อนร่วมงาน ที่มีความจริงใจต่อกัน มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีน้ำใจในการให้ความช่วยเหลือ ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข และเป็นเพื่อนที่ดีในยามมีทุกข์ ก็จะมีผลโดยตรงกับความเชื่อมั่นในตนเองของครู ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น เป็นความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานอีกทั้งยังร่วมกันส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติซึ่งกันและกัน อันเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้บรรลุไปสู่เป้าหมาย

ครูบางมีความสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะเพื่อนร่วมงาน ที่ไม่มีความจริงใจต่อกัน ไม่มีความเคารพซึ่งกันและกัน และไม่มีน้ำใจในการหาความช่วยเหลือ ก็จะมีผลความภาคภูมิใจในตนเองของครู

2.11 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของครู แสดงว่า

ครูบางคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะปฏิสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักศึกษาเป็นไปในทางที่ดี คือนักศึกษาจะต้องปฏิบัติตามที่ครูสั่งสอน เคารพเชื่อฟัง ครูที่ให้ความรักความเป็นกันเอง ยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้อะไรและกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความคิดของนักศึกษา นักศึกษาจะมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในรูปแบบแปลก ๆ ใหม่ ๆ มีความกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับเลอวิน และลิปเปท (ก่อ สวัสดิพิณชัย และคณะ . 2512: 178 – 181 ; อ้างอิงจาก Lawin and Lipp. 1971) ที่ว่า ครูที่ให้ออกาสนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย โดยครูเป็นเพียงผู้แนะนำและช่วยเหลือ เด็กจะได้รับการฝึกความเป็นผู้นำ สภาพการทำงานของครูต้องอยู่กับนักเรียนทั้งวัน โดยนักเรียนนั้นจำนวนมากและมาจากสภาพครอบครัวที่หลากหลายแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดู นักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ส่งผลทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจมาก

ครูบางคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะ เกิดจากการที่ครูต้องพบกับนักศึกษาไม่ปฏิบัติตามที่ครูสั่งสอน ไม่เคารพเชื่อฟัง ครูและนักศึกษาขาดความผูกพันกัน ไม่มีความเป็นกันเอง บางครั้งครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้อะไรและกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความคิดของนักศึกษา นักศึกษาจึงมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งพฤติกรรมบางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน เช่น การไม่ตั้งใจเรียน การคุยกันขณะที่สอน การขาดระเบียบวินัย (กิตติ แสงเทียนฉาย 2531 : 4) เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของครู ทำให้ผลของการปฏิบัติไม่สูงดังที่คาดหวังไว้ (วลัย น้อยมณี. 38 - 51) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนจึงไม่ราบรื่น นักเรียนขาดความเคารพเชื่อฟังครูเท่าที่ควร จึงทำให้ครูมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย

2.12 บุคลิกภาพไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจของครู แสดงว่า ครูบางคนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ทั้งนี้เพราะ ครูที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีลักษณะรักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ชอบทำงานให้ประสบความสำเร็จ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการงานสูง ทำงานด้วยความรวดเร็ว แข่งขันกับเวลา ได้รับการยอมรับในการทำงาน จึงทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจมาก

ครูบางคนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เพราะครูที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบการแข่งขันในการทำงาน ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน จึงทำให้ครูมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ศึกษา นอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว (X_{10})

3.1 สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชาส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชามีความสำคัญในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน มีการรับฟัง ยอมรับข้อเสนอแนะ และยอมรับความสามารถ มีความยุติธรรม ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา และได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา จึงทำให้ครูมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา จึงส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ดังที่ โสภาททรัพย์มากอุดม (2533 : 89) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเพื่อองค์กรคือ ความรู้สึกที่ตนมีความสำคัญต่อองค์กร ทำให้ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ บัญชา นิมประเสริฐ (2542 : 56) พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหิดลโดยรวมอยู่ในระดับสูง ผู้ปฏิบัติงานมีความสบายใจและพึงพอใจในการทำงาน

3.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นอันดับสอง ทั้งนี้เพราะ เพราะสมาชิกครอบครัวตั้งเป้าหมายในการทำงานที่ตั้งไว้ ต้องการให้ครูประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และต้องการให้นำความรู้ที่เรียนมา นำมาใช้กับครอบครัวได้ สมาชิกในครอบครัวเห็นคุณค่าในตัวของคุณครูและยอมรับในความสามารถของคุณครู จึงทำให้ครูมีความภาคภูมิใจในตัวเองมาก ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัวส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1.1 จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชาส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจึงควรหาแนวทางส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชาให้ดีขึ้น โดย

การจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา ทั้งด้านสันตนาการ เช่น การวางแผนดำเนินงาน การจัดทำหลักสูตร ทัศนศึกษา หรือ กิจกรรมต่างๆ ร่วมกันให้มากขึ้น

1.2 จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บริหาร สามารถพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของครูได้ดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความร่วมมือและความสามัคคีในการปฏิบัติงาน ควรหาแนวทางจัดโปรแกรม เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพกับกับผู้บริหาร การทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีให้แก่ครูกับผู้บริหาร เพื่อที่จะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในการปฏิบัติงานของครู เช่น ทัศนคติต่อวิชาชีพครู ภาระงานและนโยบายการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับครูในสังกัดอื่นๆ เช่น ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยี วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เป็นต้น

2.3 ควรมีการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการปฏิบัติงานของครู ด้วยเทคนิคทางจิตวิทยา เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การระดมสมอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กันทวัลย์ ภูพันธ์.(2543). ผลการใช้โปรแกรมชุดแนะแนวในการพัฒนาเจตคติต่อการคุกคามทางเพศและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนชัยมงคลสังกต กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร
- กาญจนา พงษ์พฤกษ์.(2526). ความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร
- จินดาพร ส่งแก้ว.(2541). การเปรียบเทียบผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มสัมพันธ์แบบมาราธอนเพื่อพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กบ้านอุปถัมภ์ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก กรุงเทพมหานคร.ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- จารุวดี บุญยารมย์.(2541). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เข้ารับการสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านปากเกร็ดตระการ.ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- เชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์..(2520).การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ.กรุงเทพฯ.สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- เชาวนา อมรสงเจิญ. (2537). ผลของการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงจังหวัดพัทลุง.ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- ดาริกา เอนกนิธิ (2547). การเปรียบเทียบความทันสมัยของวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัวในระดับที่แตกต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- ดำรงศักดิ์ วิเชียรดิถก(2545).การศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานคร.ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- นภาพร พุ่มพฤกษ์. (2529).ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนารายณ์ ลพบุรี . ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม.(2519). การศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตัวเองและความภูมิใจในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและอุดรดิตถ์. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- นวลละออ สุภาผล.(2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ :คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภาวิณี นาวาพานิช.(2537). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความภาคภูมิใจในตนเอง ความวิตกกังวล และปัจจัยทางชีวสังคมบางประการ กับแนวโน้มการลาออกจากงานของพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์.ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- มะลิ อุดมภาพ.(2538).การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 .ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .ถ่ายเอกสาร
- มยุรี สารวิรงค์.(2535).การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แลความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้การสอนกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ Stadกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือของสสวท . ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- ศักดิ์ดา พัยกมโส. (2545) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสะแกงาม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพ. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- สถิต ภัคระ.(2535).ปัจจัยต่าง ๆที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- สมพิศ ไชยกิจ.(2536). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- สวนา พรพัฒน์กุล.(2522).ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย"รายงานการวิจัยฉบับที่ 22, การศาสนา , 79
- สุพรรณิ จันทรวิเศษ.(2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร . ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

- อัษฎา บัวบุญ.(2544). ปัญหาการปฏิบัติงานของประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตการศึกษา11 .
 ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- Dugger. James A. (1969) . "A study oF Mecausable Personal Factors of Leaders
 and Non – Leaders Among University Woman," Dessertation Abstrct. 30 :
 1817 A.
- Herlock, E.B. (1964). Child Development. New York : McGraw – Hill Book,Co.
 Lazarus. R.S and Averil ,James R. (1972). "Emotion and Cognition :
 With Special Reference to Anxiety" In Anxiety ; Current Trends in Theory
 and Research Volume II. Edited by Charles D. Spielberger. P.241 –283.
 New York : Harper and Brother.
- Maslow. A.H. (1954) Motivation and Personality.NewYork : Harper&Row.
- Mcneil, Elton Burband. The Psycholgy of being Human. San Francisco,Caliomia:
 Canfield Press} 1975

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย ทศ โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/7456

วันที่ 30 กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางอัมพร ทองจรรยา นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจ
ในตนเองของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร” โดยมี
อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ
อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง
ของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบแบบสอบถามให้ นางอัมพร ทองจรรยา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

/s/

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/๗๔๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๔ กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางอัมพร ทองจรรยา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสวาท เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครูอาสาสมัคร และครูประจำกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างออกแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัมพร ทองจรรยา ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4102638-9 มือถือ 06-3568067

ที่ ศธ 0519.12/๖๔๕๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๓๐ กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางอัมพร ทองจรรยา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์วีไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูอาสาสมัคร และครูประจำกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 110 คน ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัมพร ทองจรรยา ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

แทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4102638-9 มือถือ 06-3568067

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษา
ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1

เรียน ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกท่าน

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของครู
ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 ซึ่งท่านสามารถ
แสดงความรู้สึกรหรือความคิดได้อย่างอิสระ คำตอบของท่านไม่มีข้อใดถูกหรือข้อใดผิด และไม่มี
ผลกระทบต่อนหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด คำตอบของท่านทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ

คำชี้แจง แบบสอบถามทั้งหมดมี 8 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

ขอความกรุณาทุกท่านโปรดตอบให้ตรงตามความรู้สึกและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามครั้งนี้

นางอัมพร ทองจรรยา

นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	เมื่อมีปัญหาในการทำงานท่านพยายามแก้ปัญหานั้นให้ได้					
2	ท่านรู้สึกทนไม่ได้ที่ต้องทำงานร่วมกับเพื่อนที่ทำงานอย่างขอไปที					
3	ท่านมักทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลาเสมอ					
4	ท่านชอบเผชิญกับสิ่งที่ตื่นเต้นท้าทายความสามารถ					
5	ท่านไม่ชอบทำสิ่งที่แข่งขันกับคนอื่น					
6	ท่านรู้สึกท้อถอยเมื่อมีปัญหาในการทำงาน					
7	ท่านไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องกระตือรือร้นในการทำงาน					
8	ท่านเป็นคน que ทำงานด้วยความรวดเร็วว่องไว					
9	เมื่อท่านมีนัด มักไปถึงที่นัดหมายก่อนเวลาเสมอ					
10	เพื่อนร่วมงานส่วนใหญ่เห็นว่าท่านเป็นคนจริงจังกับการทำงาน					
11	ท่านรู้สึกโมโหถ้ามีคนมาขัดจังหวะ เวลาที่ท่านกำลังทำงาน					
12	เมื่อท่านเริ่มทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้เสร็จโดยเร็วที่สุด					
13	ท่านคิดว่าตัวเองเป็นคนเฉื่อยชาในการทำงาน					
14	ท่านชอบแสวงหาความรู้ให้ตนเองตลอดเวลา					
15	ท่านชอบทำงานสบาย ไม่รีบร้อน					
16	ท่านชอบเก็บความรู้สึกไว้					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใด ช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบสอบถามมี 5 ระดับ โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้ง ก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการแก้ไข ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว					
2	เมื่อท่านมีปัญหาในการปฏิบัติงานท่านมักขอ คำปรึกษาจากสมาชิกในครอบครัว					
3	ท่านให้ความช่วยเหลือเมื่อสมาชิกในครอบครัว มีปัญหา					
4	ท่านสามารถแก้ปัญหาส่วนตัวของท่านง่ายขึ้น เมื่อท่านอยู่ในครอบครัวของท่าน					
5	ท่านรู้สึกว่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจท่าน					
6	ท่านเป็นคนที่อยู่ในโอวาทของบิดามารดา					
7	เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น การถูกซ้ำเติมจาก สมาชิกในครอบครัว ทำลายจิตใจของท่าน					
8	ท่านมักจะคล้อยตามความคิดเห็นของสมาชิก ในครอบครัว					
9	สมาชิกในครอบครัวให้เกียรติและยอมรับใน สิทธิส่วนบุคคลของท่าน					
10	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนช่วยให้ท่านประสบ ความสำเร็จในอาชีพการ					
11	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน					
12	สมาชิกในครอบครัวให้ความรักความห่วงใย ท่านจนทำให้ท่านรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย					
13	สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยสนใจซักถามเกี่ยว กับการปฏิบัติงานของท่าน					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
14	สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาว่างทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว					
15	สมาชิกในครอบครัวของท่านแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นอย่างดี					
16	สมาชิกในครอบครัวทะเลาะเบาะแว้งกัน					

ตอนที่ 4 ลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความต่อไปนี้แล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบสอบถามมี 5 ระดับ โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีอาคารสถานที่ มีความเหมาะสมกับการดำเนินการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม					
2	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีอากาศถ่ายเทสะดวก					
3	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีห้องน้ำจำนวนเพียงพอต่อบุคลากร					
4	ศูนย์การเรียนรู้ของท่านมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ					
5	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีป้ายบอกทางสะดวก					
6	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน ของท่านมีที่ระบายน้ำ มีคุณภาพ น้ำไม่ขังเวลาฝนตก					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
7	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน เจียบสงบไม่อ้ออิ่ง เกิน ไป					
8	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีทางเดินที่เรียบไม่ ขรุขระ					
9	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีระบบบำบัดน้ำเสีย					
10	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษา ความสะอาดทั่วไป					
11	ห้องน้ำศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีคนดูแลรักษา ความสะอาด					
12	ท่านรู้สึกปลอดภัยเวลาเดินเข้าออกในศูนย์การ เรียนที่ปฏิบัติงาน					
13	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวน การทำงาน					
14	ศูนย์การเรียนรู้ของท่าน มีสื่อและอุปกรณ์เพียง พอ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ					
15	ศูนย์การเรียนรู้ของท่านมีแสงสว่างเพียงพอ					
16	ศูนย์การเรียนรู้ของท่านมีต้นไม้ให้ความร่มเย็น เพียงพอ					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง

ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบสอบถามมี 5 ระดับ โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	ท่านไม่กล้าซักถามปัญหากับผู้บังคับบัญชา					
2	ท่านไม่ชอบให้ผู้บังคับบัญชาคุยด้วยเพราะรู้สึกอึดอัดใจ					
3	ท่านไม่สามารถเสนอแนวความคิดต่อผู้บังคับบัญชาได้					
4	ท่านรู้สึกภูมิใจในตัวผู้บังคับบัญชา					
5	ท่านไม่ชอบร่วมรับประทานอาหารกับผู้บังคับบัญชา					
6	เมื่อท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ ท่าน รับรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ					
7	ท่านเอาใจใส่ในงานและหน้าที่ ที่ได้รับมอบ หมายจากผู้บังคับบัญชา					
8	ท่านไม่ชอบทำการสอนขณะที่ผู้บังคับบัญชา อยู่ด้วย					
9	ผู้บังคับบัญชาไม่เคยรับรู้หรือเข้าใจปัญหาใน การปฏิบัติงานของท่าน					
10	ผู้บังคับบัญชาทำให้ท่านรู้สึกอบอุ่นใจ ขณะ ปฏิบัติงานงานร่วมกับท่าน					
11	ผู้บังคับบัญชาซักถามปัญหาและอุปสรรคการ ปฏิบัติงานจากท่าน					
12	ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งเสริมผลงานของท่าน					
13	ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ท่านมีเสรีภาพใน การปฏิบัติงาน					
14	ผู้บังคับบัญชาให้ความยุติธรรมในการประเมิน ผลงานของท่าน					
15	ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิด เห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
16	ผู้บังคับบัญชาไม่แสดงอารมณ์ในขณะร่วม ทำงานกับท่าน					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบสอบถามมี 5 ระดับ โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	ท่านไม่สบายใจเมื่อทำงานกับเพื่อนร่วมงาน					
2	ท่านเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้					
3	ท่านมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน					
4	ท่านทำงานกับเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีความสุข					
5	เพื่อนร่วมงานมักตำหนิท่านเมื่อท่านทำงานบกพร่อง					
6	เพื่อนร่วมงานสนใจความเป็นอยู่ของท่าน					
7	เพื่อนร่วมงานของท่านมีการแบ่งกลุ่มเป็นหลายกลุ่ม					
8	ท่านไม่มีเวลาให้เพื่อนร่วมงานทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องงาน					
9	ท่านรู้สึกอบอุ่นและปฏิบัติตัวตามสบายเมื่อทำงานกับเพื่อนร่วมงาน					
10	เมื่อเกิดปัญหาในที่ทำงานทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา					
11	เมื่อท่านติดธุระเพื่อนปฏิเสธการปฏิบัติงานแทนท่าน					
12	เพื่อนร่วมงานจับผิดท่านในขณะที่ท่านปฏิบัติงาน					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
13	ท่านรู้สึกไม่ได้รับความเสมอภาคจากเพื่อนร่วมงานเท่ากับคนอื่น					
14	เพื่อนร่วมงานคอยช่วยเหลือท่านเมื่อท่านทำงานผิดพลาด					
15	ท่านคอยช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับงาน					
16	ท่านและเพื่อนร่วมงานมีความจริงใจต่อกัน					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบสอบถามมี 5 ระดับ โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านอย่างมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อความข้อเท็จจริงท่านมากที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	ท่านให้ความรัก ความเมตตา แก่นักศึกษาเสมอ					
2	ท่านช่วยเหลือนักศึกษาที่ประสบปัญหาได้ไม่เต็มที่					
3	ท่านพยายามอบรมกิริยามารยาทแก่นักศึกษาเมื่อมีโอกา					
4	เมื่อนักศึกษาขอคำปรึกษาจากท่าน ท่านยินดีให้คำแนะนำแก่นักศึกษา					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
5	ท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาด้วยความจริงใจ					
6	ท่านทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นหรือรับรู้ เมื่อนักศึกษาทำผิดระเบียบ					
7	ท่านให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเรื่องเรียน					
8	ท่านดูแลเอาใจใส่และแก้ปัญหาทุกด้านของนักศึกษา					
9	ท่านช่วยเหลือนักศึกษาปรับปรุงลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพ					
10	ท่านเอาใจใส่ในตัวนักศึกษา เช่น จำชื่อนักศึกษาได้					
11	นักศึกษาให้ความเคารพนับถือท่านด้วยความจริงใจ					
12	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่ท่านจัดขึ้น แม้ไม่ได้ของรางวัล					
13	นักศึกษาไม่กล้าเข้ามาปรึกษาปัญหาของท่าน					
14	นักศึกษาไม่ปฏิบัติตามคำสอนของท่าน					
15	นักศึกษาใช้คำพูดไม่เหมาะสมกับท่าน เช่น พูดจาไม่มีหางเสียง					
16	นักศึกษารู้สึกว่าท่านเป็นกันเอง					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตัวเอง

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบสอบถามมี 5 ระดับ โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน บางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	ท่านมีความพึงพอใจในตนเอง					
2	บางครั้งท่านรู้สึกว่าคุณค่า					
3	เพื่อนร่วมงานคิดว่าท่านเป็นคนขี้ระแวง					
4	ท่านมีความภูมิใจในตนเอง					
5	ท่านเบื่อหน่ายการทำงาน					
6	ท่านมีความผิดพลาดในการตัดสินใจบ่อยครั้ง					
7	เพื่อนต่างก็รู้ว่าท่านมีความสุขในชีวิต					
8	เพื่อนร่วมงานของท่านรู้ว่าท่านเป็นผู้มีความ สามารถในการทำงานสูง					
9	กลุ่มเพื่อนต่างก็ว่าท่านเบื่อหน่ายในการ ทำงาน					
10	ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าท่านมีความภาคภูมิใจในตน เอง					
11	สมาชิกในครอบครัวต่างก็รู้ว่าท่านเป็นคนวิตก กังวล					
12	สมาชิกในครอบครัวต่างก็มองว่าท่านประสบ ความสำเร็จในชีวิต					
13	สมาชิกในครอบครัวรู้ว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรับ ผิดชอบสูง					
14	ผู้บังคับบัญชารู้ท่านเป็นครูที่มีความสามารถ					
15	ประชาชนในชุมชนรู้ว่าทำงานด้วยความจริงใจ					
16	ท่านเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง					
17	ผู้บังคับบัญชารู้ว่าท่านเป็นผู้ที่ฟันฝ่าอุปสรรค ได้อย่างไม่ย่อท้อ					
18	ผู้บังคับบัญชารู้ว่าท่านเป็นคนมีความใฝ่รู้ในวิชาการ					
19	ประชาชนในชุมชนรู้ว่าท่านเป็นคนที่มีสัมพันธ ภาพที่ดี					
20	ผู้บังคับบัญชารู้ว่าท่านเป็นคนกล้าแสดงออก					

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	5.58
2	5.49
3	2.11
4	5.49
5	4.24
6	4.08
7	2.46
8	3.77
9	4.26
10	4.24
11	3.96
12	3.32
13	3.14
14	4.15
15	3.86
16	2.68

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพ เท่ากับ 0.1476

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครู
สมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	3.18
2.	2.60
3.	2.43
4.	5.16
5.	4.12
6.	3.90
7.	2.65
8.	4.04
9.	2.50
10.	2.86
11.	7.70
12.	4.11
13.	3.37
14.	7.51
15.	5.88
16.	3.98

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับสมาชิกในครอบครัว
เท่ากับ 0.7530

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ
ในที่ทำงาน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	2.03
2.	2.43
3.	2.82
4.	3.36
5.	2.90
6.	2.55
7.	3.10
8.	7.00
9.	3.78
10.	2.67
11.	6.17
12.	4.08
13.	3.47
14.	2.82
15.	6.17
16.	2.52

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพในที่ทำงาน เท่ากับ 0.7314

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครู
กับผู้บังคับบัญชา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	2.19
2.	2.13
3.	4.71
4.	2.16
5.	3.03
6.	3.36
7.	6.17
8.	2.90
9.	6.14
10.	2.22
11.	3.05
12.	2.90
13.	5.61
14.	2.75
15.	4.58
16.	7.89

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา เท่ากับ 0.7408

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	2.39
2.	4.82
3.	2.40
4.	2.04
5.	5.50
6.	3.86
7.	3.00
8.	3.41
9.	4.20
10.	2.75
11.	2.39
12.	7.51
13.	2.36
14.	3.55
15.	5.85
16.	3.98

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนงาน เท่ากับ 0.7411

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครู
กับนักศึกษา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	7.63
2.	5.85
3.	5.55
4.	4.47
5.	6.24
6.	4.29
7.	3.41
8.	2.33
9.	7.00
10.	3.57
11.	5.37
12.	2.13
13.	4.79
14.	5.60
15.	6.35
16.	6.76

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักศึกษา เท่ากับ 0.7439

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	2.81
2.	4.84
3.	3.38
4.	5.37
5.	5.02
6.	3.14
7.	7.48
8.	3.11
9.	7.18
10.	3.27
11.	3.42
12.	5.37
13.	2.30
14.	4.71
15.	3.79
16.	4.27
17.	5.69
18.	4.78
19.	3.82
20.	7.00

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง เท่ากับ 0.7491

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นางอัมพร ทองจรรยา
วัน เดือน ปีเกิด	9 มกราคม 2509
สถานที่เกิด	พิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	381 ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 4 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10500 โทร.0-2868-0726
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนพุทธชินราช พิษณุโลก
พ.ศ. 2541	การศึกษาระดับบัณฑิต จากสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ